Leto LVIII. Številka 265. V Ljubljani, v petek 20. novembra 1925. Cena Din 1·50

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petit á 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petit vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod" velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravništvo: Knaflova ulica štev. 5, pritličje. — Telefon štev. 304.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon štev. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Jadranaši! Triglavani! Člani slovenskega juga in vsi ostali pripadniki liste Delovne omladine!

Udeležite se jutri v petek 20. t. m. ob 15. vsi v zborični dvorani univerze skupščine, ki jo je sklical pripravljalni odbor za ustanovitev reprezentance ljubljanske univerze. — Akcijski odbor.

Od visokih besedi – k dejanjem!

Koj po položeni prisegi je včeraj g. Stepan Radić kot minister prosvete sprejel novinarje ter jim orisal smernice svojega bodočega delovanja v resoru prosvetnega ministra. V ljudsko šolo bo treba, tako je povdarjal, več sodobnega duha ter večje število modernih, praktičnih gesel. Srbi, Hrvati in Slovenci so za prosvetnega ministra en narod. Prosvetno ministrstvo mora narekovati en osnovni, skupni sistem pouka in nacionalne vzgoje. Kot prosvetni miniter se hoče g. Radić obdati s tehničnimi in higijenskimi referenti, da mu poročajo o higijenskih razmerah omladine, o šolskih stavbah, o kopališčih in kopalnicah. Zamisel je lepa in moderna. Prav dobrodošla bo naši omladini! Vprašanje je samo, ali ostane pri zgovorni Radićevi besedi, ali pa dokaže Radić, da zna tudi ustvarjati... Počakali bomo njegova dejanja.

Nadalje obeča g. Radić, da bo pobijal analfabetizem in da bo pri tem apeliral na društva. Veselili se bomo tega njegovega kontakta z našimi nacionalnimi društvi. Seve, zopet pod pogojem, da sploh pride do kontakta. Široko zamišljena akcija proti analfabetizmu je v naši državi na mestu. Prav dober pripomoček proti analfabetizmu bo vsekakor Radićev predlog, da se podaljša vojaška doba za analfabete, odnosno da se bo skrajašalo vojaško službovanje ostalim. Tak ukrep bi na mah odpravil analfabetizem, vsaj v naraščajočem pokolenju. Misel policijskih šol, potom katerih naj se ljudstvo poučuje o varnostnih odredbah, prometnem redu itd., je na mestu. Tudi tu pripominjamo: samo ako pride do oživotvorjenja!

Posebno lepa misel pa je Radićev predlog, da uvede v naše srednje šole obrtni pouk in da se bo moral v bodoče vsak srednješolec učiti poleg intelektualnih predmetov tudi kakega ročnega dela. Brez dvoma: s tem je prosvetni minister pokazal na rak-rano modernega srednješolskega pouka, ki je skoro pri vseh narodih še vedno samo intelektualen in ki zanemarja v celem obsegu ročna, torej obrtniška dela. Radić pravi, da hoče uvesti v prve štiri srednješolske razrede pouk v obrti, v poljubni obrti, po izbiri dijaka. V štirih letih se da doseči z enostavnim popoldanskim poukom velike uspehe, tako da bi mogla naša država v kratki dobi razpolagati z elito naobraženih obrtnikov.

Matura naj bi se tudi polagala iz obrtniških predmetov! Misel je tudi zategadelj zdrava, ker se veliko število dijakov posveča srednješolskemu pouku in intelektualnim poklicem, ki pa so dejansko nadarjeni za obrtne in ročne poklice. Obrtniki se doslej niso izbirali in selekcijonirali iz vrst srednješolske omladine. Brez dvoma pa je veliko odstotkov te omladine sposobnih za obrtne poklice in bi tukaj našli svoje edino prikladne življenjske poklice. Selekcija obrtnikov se dandanes ne vrši po načelu talentiranosti, nego po prisiljenosti in ubožnosti. To velja v večini slučajev! Tako pa bi mogli dobiti obrtniški kader iz srednješolcev, iz dijakov, ki bodo že v srednji šoli dokazali, ali je sposoben ali ima nagnjenje in nadarjenost za ročna dela.

Zahteva po ročnem delu in pouku v srednjih šolah ni nova in Radićeva! Pojavlja se že dve desetletii v vseh modernih državah, kjer se javnost interesira za pedagoške novosti. Bili so to zlasti ameriški vzgojeslovci, katerim so kmalu sledili angleški, nemški, francoski pedagogi. Vsi ti so živo povdarjali potrebo, da se izključno intelektualni pouk v srednjih šolah izpopolni s poukom v ročnih delih in v obrtništvu.

Zamislimo se v položaj srednješolskega dijaka. Z mukami konča za intelektualne poklice sposobni ali nesposobni srednješolec maturo. Po komaj dokončanem študiju pa ga čakajo prave prevare, izkušnje, trpka razočaranja. Treba mu je oditi s trebuhom za kruhom, ker je zaposlitev z vsakim dnem težja. Kaj naj stori v takem slučaju, ako ni vajen drugega dela, ako ne pozna drugega kakor duševno delo in nekaj upravnih poslov? Kako bi mu bila v takem položaju dobrodošla prilika, da se zaposli v obrti in da si tu poišče življenisko eksistenco!

Pozdravljamo torej Radićevo napoved, toda izjavljamo v naprej, da je treba počakati na dejanja, ker za enkrat «na besede nič ne damo», kakor pravi Kecal v 'Prodani nevesti»

Premestitve učiteljstva in profesorjev

Radićeva izjava o kompenzacijah. — Sankcija invalidskega zakona. — Politično mrtvilo v Beogradu. — Odprava bere. —

— **Beograd**, 19. novembra. (Izv.) Listi objavljajo danes več ali manj v celoti izjavo prosvetnega ministra Stepana Radića o glavnih smernicah prosvetne oz. šolske politike. Izjavo objavljajo brez vsakega komentarja. V učiteljskih in profesorskih krogih o tej izjavi živahno razpravljajo. Nekateri stavki so našli povsod pravilno odobravanje, drugi pa so povzročili proteste. V učiteljskih in profesorskih krogih je zlasti povzročila veliko razburjenje Radićeva izjava, **da bo moral v svojem ministrstvu dati razne kompenzacije prijateljem, ki so se mu mnogo zadolžili.** Ta izjava je bila povsod neugodno sprejeta, ker ž njo Radić napoveduje skorajšnje velike premestitve, odnosno sistematično preganjanje učiteljstva in profesorjev brez ozira na njih službeno potrebo. Profesorski in učiteljski krogi nasprotno so trdno prepričani, da se Radiću in njegovim tovarišem ne posrečijo načrti, ki gredo za tem, da se spravi z vodilnih mest učiteljstvo, ki je bilo doslej vedno zvesto državi in narodu ter se nadomesti z elementi, ki so Radića podpirali v njegovem prejšnjem, proti državi in Beogradu naperjenem delovanju. Radikali ne bodo, tako pričakujejo profesorski krogi, dovolili, da bi Radić uvedel v svojem resortu sistem kompenzacij za njemu izkazane usluge.

Nj. Vel. kralj Aleksander danes sankcijonira od skupščine pretekli teden sprejeti invalidski zakon, ki stopi takoj z objavo v »Službenih Novinah« v veljavo.

Danes je v skupščini nastopilo popolno politično zatišje. Večina narodnih poslancev je zapustila Beograd ter se vrne 26. t. m. Vse plenarne seje skupščine so odgodene do 27. t. m. Na dnevnem redu te seje je: 1. poročilo finančnega odbora in 2. volitev odbora za proučavanje zakona o Obrtni banki. (Načrt tega zakona priobčujemo na drugi strani.)

Različno komentirajo dejstvo, da še ni noben radičevski minister pozvan v odbor za narodno obrambo. Ta odbor je včeraj pod kraljevim predsedstvom razpravljal nad 2 uri o vseh važnejših na našo armado se nanašajočih vprašanjih.

— **Beograd**, 19. novembra. (Izv.) Na snočni seji ministrskega sveta, ki je trajala od 18. do 21., je ministrski svet najpreje nadaljeval razpravo o dvanajstmah. Ministrski svet je nato tudi razpravljal o odpravi bire, ki jo iztirjujejo katoliški duhovniki potom političnih oblasti. Smatrajo, da je treba to vprašanje končno rešiti. Splošno je prodrl nazor da se odpravi stara administrativna določba, na podlagi katere so duhovniki iztirjavali biro potom politične izvršbe.

Po seji ministrskega sveta je Stepan Radić izjavil, da je že popoldne prevzel posle svojega resorta in da bo danes pričel načelne konference o raznih šolskih vprašanjih.

Na vprašanje nekega novinarja, kako je kvalificirano uradništvo v prosvetnem ministrstvu, je Radić izjavil:

»Deloma je uradništvo zelo dobro, deloma pa se bo moralo premestiti. Pribičević, kakor je videti, je zapustil v ministrstvu važne stvari. To hočem urediti in ne bom pri tem štedil.« Glede vprašanja imenovanja novega državnega podtajnika v ministrstvu notranjih del je Radić dejal, da še ni rešeno in se sporazumno reši z notranjim ministrom. Za podtajnika v tem ministrstvu kandidirajo radičevci dr. Pernarja.

Nova zarota

Boj policije z anarhisti. Mnogoštevilne aretacije v večjih mestih.

— *Beograd*, 19. novembra. (Izv.) Iz Sofije javljajo: Ponoči 17. t. m. je prišlo do krvavega boja med policijo in anarhisti v neki stranski ulici. Policijski agentje so izsledili popoldne neko hišo, kjer so se sestajali anarhisti. Hiša je bila zvečer obkoljena od policije, ojačane po žandarmeriji. Orožniki so pozvali v hiši bivajoče anarhiste naj se mirno udajo. Anarhisti so na ta poziv odgovorili z revolverskimi streli ter so začeli metati ročne granate na policijo. Orožniki so takoj odgovorili na te strele ter udrli v hišo. Na obeh straneh je bilo več mrtvih in ranjenih. Nekaterim anarihstom se je posrečilo pobegniti kljub močni policijski straži. Policija je več anarhistov prijela ter jih odvedla v zapore.

Policija neče objaviti imena aretirancev in se nadaljujejo poizvedbe z največjo naglico. Toliko je gotovo, da je policija izsledila novo veliko zaroto. Doslej je bilo aretirano veliko število anarhistov, odnosno zarotnikov tudi v Plovdivu, Varni, Plevni, Vrači in v drugih mestih. Vlada je odločena udušiti in uničiti vse anarhistične elemente, ki so postali zadnji čas zelo živahni v svojem delovanju. Policija je ugotovila, da so v Sofji prijeti anarhisti pripravljali velike atentate na vodilne osebnosti in da so bile že s kocko določene osebe, ki bi morale izvršiti v načrtu pripravljene atentate.

Jugoslovensko - grška pogajanja

Beograd, 19. novembra. (Izv.) Novoimenovani grški poslanik na našem dvoru Polihroniades je včeraj opoldne izročil v svečani nastopni avdijenci poverilnice Nj. Vel. kralju po običajnem ceremonijelu. Po končani avdijenci je novi grški poslanik izjavil zastopnikom tiska:

Grška vlada goji nado in je prepričana, da se bodo nadaljevala grško-jugoslovenska pogajanja z najboljšim medsebojnim zaupanjem in da se zaključijo v korist obeh držav. Grški tisk sedaj v prijateljskem tonu piše o kraljevini SHS in so vsi znaki tu, da se vsa sporna vprašanja rešijo mirno in na prijateljski način.

OVACIJE MUSSOLINIJU V RIMSKEM PARLAMENTU

— **Rim**, 18. novembra. Rimski parlament je danes priredil velike manifestacije Mussoliniju. Navzoči so bili polnoštevilno vsi fašistovski poslanci, razun teh Giolitti z nekaterimi prijatelji, Salandra in poslanci-bojevniki. Galerije in tribune popolnoma zasedene. V velikem številu diplomatični zbor in tudi senatorji. Četrt ure pred otvoritvijo je zbornični sluga položil lavorjev venec na mizo ministrskega predsednika Mussolinija. Navzočih je bilo 350 poslancev, ki so priredili viharne ovacije Mussoliniju pri vstopu v zbornico. Zbornični podpredsednik Pacucci je nagovoril Mussolinija: Proslava zmage bi se bila skoraj spremenila v globoko žalost radi zahrbtnega napada. Zločinci so hoteli Vas, vojvodo fašizma, na balkonu zunanjega ministrstva ubiti. Mi danes združujemo svoje »Hozana«-klice z onimi celokupnega naroda. Bog ni dovolil, da bi bil oni zločin izvršen. Sledili bomo Vašemu vzgledu in bomo vedno delovali za veličino Italije.«

Mussolini se je v daljšem govoru zahvalil ter zaključil svoj govor: »Morate vedeti, da še nikdar ni bila nobena vlada strmoglavljena pod pritiskom od zunaj. Če je kaka vlada ogrožena od zunaj, se še bolj okrepi. Migljaj od mene in dva milijona mož stoji pripravljena za boj. (Viharno odobravanje.)

SPOR MED VATIKANOM IN NAŠO DRŽAVO

— **Beograd**, 19. novembra. (Izv.) Naš poslanik pri Vatikanu dr. Josip Smodlaka je pozvan v Beograd, da ustmeno poroča zunanjemu ministru o zadevi zavoda sv. Jeronima. Vlada je imenovala za poslovnega odpravnika pri vatikanskem poslaništvu Milana Jovanoviča. Kakor zatrjujejo v diplomatičnih krogih, bo pozvan papežki nuncij msgr. Pelegrinetti v Rim. Spor med Vatikanom in našo državo dobiva čim ostrejšo obliko.

«CORRIERE DELLA SERA» POSTANE FAŠISTOVSKI

— **Trst**, 19. novembra. Fašisti so zadnji čas organizirali ostro in odločno akcijo proti opozicijonalnemu tisku. Napad so zlasti osredotočili na doslej neodvisni »Corriere della Sera«. Solastnika, brata Crespi, sta sklenila, da se list preorijentira in je zato pričakovati, da izstopi iz konzorcija glavni direktor lista Albertini. Glavni tajnik fašistovske stranke Farinacci objavlja v listu »Cremona Nuova«: »Popolo« je mrtev, ker ne dobiva več denarja iz Francije. Napoljski »Matino« kaže fašizmu prijazen obraz, da lahko dalje obstoja, toda mi bomo račun, ki ga imamo z izdajatelji, točno poravnali. »Il Mondo« se tiska samo še v 1000 izvodih. »Tribuna« in »Giornale d' Italia« obupana iščeta kupcev. Vse naše sile morejo biti sedaj v prvi vrsti obrnjene »Corrieru della Sera«, ki je postal oficijelni organ vseh prevratnežev. List mora ali priti v poštene in dostojne roke ali pa mora biti ustavljen. Fašizem ne sme odnehati.

KRIZA POLJKE VLADE

— **Varšava**, 19. novembra. (Izv.) **Zunanji minister Skrzynski je prevzel misijo, da sestavi vlado velike koalicije. Skrzynski je pričakoval, da mu zadevna pogajanja s parlamentarnimi skupinami popolnoma uspo. Njegova misija je snoči na celi črti ponesrečila. Pozno v noč je predsednik republike poveril sejmskemu maršalu Rataju mandat za sestavo vlade. Politični krogi računajo, da se Rataju še danes posreči sestaviti koalicijsko vlado.**

REGULACIJA SAVE

— **Zagreb**, 19. novembra. Vodomer beleži danes vodno stanje 1.60 m nad normalo. Mestni župan Heinzl je v Beogradu intervenival za načrt, da se zgradi velik nasip, ki bi zaščitil mesto Zagreb pred povodnijo. Po načrtu bi bil za nasip potreben kredit 16 milijonov dinarjev. Nasip bi šel od železniškega mostu po starem rokavu Save do Šanca pri Kulmerjevih vrtovih na Savi. Poljedelsko ministrstvo pa je dovolilo le 5 milijonski kredit, da se napravi krajši nasip. Ta nasip že grade in dela bodo trajala dve leti. Zagrebški strokovnjaki smatrajo stališče poljedelskega ministrstva za nezadostno, ker je v splošnem odobren načrt, da se pri Zagrebu Sava tako uredi, da postane plovna do Zagreba, kar bi zelo pospešilo razvoj mesta.

VAŽNE SPREMEMBE V ITALIJANSKI GENERALITETI

Rim, 18. novembra, e. Na podlagi kraljevega dekreta so bili imenovani v višje čine in premeščeni številni generali. General armadnega zbora Petitti di Roreto je bil imenovan za armadnega poveljnika in je določen za eventualno armadno poveljništvo v vojni. **General armadnega zbora Montanari iz Barila je imenovan za poveljnika armadnega zbora v Trstu. General armadnega zbora Vaccari je premeščen iz Trsta v Rim. Brigadni general Ragusin je premeščen iz Gorice v Benetke. Pešadijski polkovnik Roggero je imenovan za brigadnega generala in je premeščen v Gorico kot poveljnik brigade Como.**

RESEN POLOŽAJ V SIRIJI

— **Pariz**, 18. novembra. Dopisnik pariške izdaje »Daily Maila« javlja iz Damaska, da skušajo uporniki priti medseboj v tesno zvezo, da se polaste Bajruta. Vse železniške postaje vzhodno Džebel Druza so spremenjene v arzenal. »Havas« javlja iz Bajruta, da uporniki znova ogrožajo Damask. »Echo de Paris« pa javlja, da je Bajrut v nevarnosti. Brzojavna zveza med Bajrutom in Palestino je pretrgana.

— **Pariz**, 18. novembra. »Petit Parisien« poroča iz Damaska: V okolici Damaska in v južni Siriji je položaj še vedno resen. V severni Siriji vlada mir. V Aleppu in v drugih krajih ni opažati nobenega upornega gibanja. O dogodkih v Siriji se je poročalo napačno. Pri obstreljevanju dela Damaska ni bila uničena nobena mošeja.

Pariz, 18. novembra. s. Dopisnik pariške izdaje «Daily Maila» poroča iz Damaska, da se skušajo uporniki med seboj združiti, da bi se na ta način polastili Bajruta. Vse železniške postaje zapadno od Djebel Druza so spremenjene v arzenale. Mesti Ghasaj in Esra sta močno utrjeni. Po neki havaški vesti iz Bajruta so uporniki zopet osvojili Hasheya in grozijo ponovno Damasku.

NAMERE NEMŠKIH REAKCIJONARCEV

Berlin, 18. novembra. s. Patrijotične zveze so imele v nedeljo v Berlinu, kakor doznava «Berliner Tageblatt», v navzočnosti raznih zastopnikov iz vzhodne Pruske tajno sejo, na kateri se je razpravljalo o skorajšnjem razpustu državnega zbora in o proglasitvi diktature na podlagi člena 48. ustave. Iniciiator tega gibanja je justični svetnik Class. Kdo naj bi bil diktator, še ni sklenjeno. Po poizvedovanjih tega lista, vlada tudi v desničarsko nacionalističnih organizacijah zelo živahno delovanje, posebno v pruskih pokrajinah in na Meklenburškem.

KOMUNISTEN PROCES V LONDONU

Beograd, 17. novembra. p. Opoldne so prišli na dvor v svečano nastopno avdijenco novi grški poslanik na našem dvoru Polihraniades, za njim albanski poslanik Stavru in končno novi španski poslanik Landero y Alem de Salasar, ki so izročili svoje poverilnice po običajnem ceremonijalu

BUDDHA
AKO PIJEŠ „BUDDHA" ČAJ, VŽIVAŠ ŽE NA ZEMLJI RAJ!
TRADE MARK

KONFERENCA NASLEDSTVENIH DRŽAV V PRAGI

— **Praga**, 18. novembra. (Izv.) Včeraj in predvčerajšnjim se je vršila tu konferenca zastopnikov nasledstvenih držav, na kateri se je pred vsem obravnavalo vprašanje mešanih prioritet železnic, katerih proge tečejo v dveh ali več državah. Dosežen je bil načelni sporazum. O podrobnostih pa se bodo vršila pogajanja še med posameznimi prizadetimi državami. Večina delegatov je že odpotovala iz Prage.

ANGLEŠKI SOCIJALISTI IN LOCARNSKA POGODBA

London, 17. novembra. s. Kakor poroča «Dailly Herald», je član delavske stranke polkovnik Wedgewood sporočil, da namerava pri debati o locarnski pogodbi v sredo staviti predlog, v katerem se pozdravlja duh spravljivosti, ki pa odklanja dejstvo, da se vlada obveže prevzeti jamstvo z orožjem za meje katerikoli evropske države. Spodnja zbornica se naproša, naj izreče mnenje, da se more vojna na zapadu preprečiti s prijateljskimi odnošaji z vsemi narodi in s tem, da se izločijo vsi posebni interesi s posameznimi narodi. Ta predlog podpira nekaj članov parlamenta.

Borzna poročila

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.

Trami 6/5 po 7 m, 6/7, 9/11, po 9 m, frc. meja, 2 vag., 370, 370; bukova drva ogledana frc. nakl. p. 6 vag. 21, 21; bukova drva suha, zdrava, frc. nakl. p. 1 vag. 21, 21; bukova drva meterska napol suha frc. nakl. p. —, 17.75. Trami monte po noti, dobava do konca feb. 1926 naloženi po predpisu kupca frc. vag. n. p. 237.50, —.

ŽITO.

Pšenica bačka 76 frc. nakl. p. —, 240; koruza stara par. Novi Sad —, 160; koruza stara par. Lj. —, 195; koruza umetno sušena par. Novi Sad —, 144; koruza umetno sušena frc. vag. slav. p. —, 145; koruza nova času prim. suha kv. gar. frc. vag. Novi Sad —, 110; koruza umetno sušena par. Jesenice 1 vag. 177, 177; otrobi debeli juta vreče par. Novi Sad —, 145; otrobi drobni juta vreče par. Lj. —, 142,50, oves rešetani bački frc. nakl. post. —, 165; oves rešetani slov. frc. n. p. —, 170; ajda dom. par. Lj. —, 270; proso dom. frc. vag. Prekmurje —, 215; krompir beli frc. vag. prekm. post. —, 65; fižol beli banat v egal. vrečah b/n frc. par. Post. —, 275; fižol rjavi banat, v egal. vrečah b/n par. Post. —, 260; leča sladkorna b/n frc. vag. Lj. 400, —; otrobi drobni juta vreče par. n. post. —, 115; seno sladko stisnjeno frc. vag. štaj. post. —, 75; seno polsladko stisnjeno frc. vag. štaj. p. —, 60.

2½% drž. renta za vojno škodo 310, 313; 7% invest. pos. iz l. 1921 75,50, 77; Celjska posojilnica d. d. 200, 204; Ljubljanska kreditna banka 210, —; Merkantilna banka 100, 102; Prva hrvatska štedionica —, 955; Kreditni zavod 175, 185; Strojne tovarne in livarne 123, —; Trboveljska premogokopna družba —, 342; Združene papirnice 120, 125; Stavbena družba d. d. Ljubljana 100, 110; Šešir d. d. 145, 152; 4½% kom. zad. dež. bke 20, 20; 4½% zast. l. kr. dež. bke 20, 20.

Zagrebška borza

Dne 19. novembra. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 10.854—10.934, Praga 166.45—168.45, Pariz 223—227, Newyork 56.09—56.69, London 272.66—274.66, Trst 224.30—226.70, Berlin 13.388—13.488, Dunaj 790.80—800.80.

Valute: dolar 55.45—56.05.

7 odst. invest. posoj. 1921 74½—75, 2½% odst. drž. rente za ratnu štetu 307—309, 307—308, Ljubljanska kreditna 210, Hrvat. eskomptna banka 120—121, Kreditna banka, Zgb. 135—138, Hipotekarna banka 65—66, Jugobanka 109—110, Prištediona 950—955, Slavenska banka 50—51, Eksploatacija 48, Drava d. d. Osijek 250, Šečerana, Osijek 480, Isis d. d. 60, Nihag 39, Gutman 375—380, Slaveks 155, Slavonija 42—43, Trboveljska 340, Union, paromlin 400—410, Vevče 120, Agraria 46½—47½.

Inozemske borze

— **Curih**, 19. nov. Borza: Beograd 9.20, Pariz 20.55, London 25.1325, Newyork 518⅝, Milan 20.70, Praga 15.375, Dunaj 73.10.

— **Trst**, 19. nov. Predborza: Beograd 44.50—44.70, Pariz 99.50—99.75, London 121.70—121.90, Newyork 25.05—25.15, Praga 74—74.50, Curih 483.50—484.50, Dunaj 360—370

Predlog zakona o Obrtni banki

Minister trgovine, g. dr. Krajač, je včeraj predložil Narodni skupščini sledeči zakonski načrt:

Člen 1. Pooblašča se kraljevska vlada, da da Obrtni banki kraljevine SHS d. d. s sedežem v Beogradu, ki jo osnujejo obrtniki in njihove organizacije iz cele države v svrho podpiranja obrtnikov s čim povoljnejšimi krediti in otvarjanja obrtniških zadrug, sledeče privilegije: a) Banka je oproščena plačevanja vseh državnih in samoupravnih taks pri ustanovitvi in pri izdaji akcij, b) Banka je oproščena davkov in doklad, ki jih plačujejo ostale družbe z dolžnostjo javnih položenih računov. V tem oziru je banka oproščena tudi enakih samoupravnih doklad, c) Država se odreka pravici do dividende, ki bi ji pripadala na svoj del vplačanega kapitala. Prihod drž. razredne loterije po členu 11. sl., e) Sredstva zakona z dne 31. decembra 1921. in sicer 15 % za pomoč obrti in 15 % za poljedelsko in hišno industrijo, s katerimi razpolaga minister poljedelstva in vod, bo uporabil minister trgovine in industrije za nakup akcij Obrtne banke največ do 20 % svote, ki se bo vplačala od strani privatnega akcijonarskega kapitala in ki se bo odredila po štatutu. Akcije banke, ki bodo last države, bo upravljal minister trgovine in industrije.

Člen 2. Kraljevska vlada bo vršila nadzor nad celokupnim bančnim poslovanjem po ministru trgovine in industrije. V to svrho bo imenovan na predlog ministra trgovine s kraljevskim ukazom stalni komisar, ki bo vršil neposredni nadzor nad celokupnim poslovanjem banke, kontroliral knjige itd. ter prisostvoval odborovim sejam in zborom akcijonarjev. Komisarjeva plača, ki jo določi minister trgovine, bo šla na breme banke. Čim bo komisar našel, da nasprotuje sklep upravnega odbora ali zbora akcijonarjev družbenim pravilom, državnim zakonom, državnim ali obrtniškim interesom, bo upravičen, da zabrani izvršitev. O tem bo po komisarju takoj obveščen minister trgovine in industrije, ki bo moral v roku 10 dni izdati zaključno rešenje, s katerim odloči ali odobrava postopek komisarja. Ako v tem roku ne bo izdal takega rešenja, bo stopil sklep upravnega odbora takoj v veljavo.

Člen 3. Z ustanovitvijo banke se istočasno ustanovi glavna podružnica v Zagrebu. Po potrebi in po tu navedenem redu pa se lahko otvorijo nato bančne ekspoziture v Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Skoplju in Novem Sadu in po potrebi v ostalih gospodarskih središčih po odobritvi ministra trgovine. Istočasno se mora podružnici in vsaki izpostavi opredeliti poslovno področje.

Člen 4. Bančna novčna sredstva skupaj s krediti in z vplačanim državnim kapitalom se razdele med bančno centralo, podružnico in ekspoziturami po ključu vplačanega kapitala in hranilnih vlog dotičnega področja, upoštevajoč pri tem tudi produktivno sposobnost in potrebe obrtništva v vseh področjih, o čemer odloča sporazumno glavni odbor in odbor podružnice odnosno ekspoziture. Centrala, podružnica in ekspoziture dovoljujejo neposredne kredite na področju svojega delokroga, kar se bo natančno določilo s štatutom.

Člen 5. Bančne akcije se glase na ime in so nedeljive. Na zboru akcijonarskega društva dajejo po tri akcije imejitelju pravico do enega glasu. Z društvenimi pravili se lahko določi, koliko glasov sme imeti en akcijonar, ki razpolaga z večjim številom akcij. Noben akcijonar pa ne sme imeti več kot 25 glasov, najsi ima akcij, kolikor hoče.

Člen 6. Na temelju svojega sodelovanja pri akcijonarski glavnici banke bo država imela pravico do večine članov v nadzornem odboru. Minister trgovine bo imenoval dvojico, minister financ enega člana. Od teh članov je lahko eden strokovni uradnik ministrstva trgovine, ostali se morajo imenovati iz vrst višjih uradnikov Narodne banke in Državne hipotekarne banke. V ostalih odborih banke, podružnic in ekspozitur morajo sodelovati aktivni obrtniki z nadpolovično večino. Tozadevni statut predložijo v odobrenje ministra trgovine sporazumno vse centralne organizacije obrtnikov v državi.

Člen 7. Banka se ne sme baviti s špekulativni posli in se mora ometi na posojila obrtnikom, prejemanje hranilnih vložkov, na otvarjanje tekočih računov, sprejemanje depozitov v varstvo in upravljanje, končno na obrtne fonde, na oddajanje kavcij in garantnih pisem obrtnikom za licitacije ter za nakup in prodajo tujih valut na račun obrtnikov in obrtnih zadrug. To dvoje samo z istočasnim popolnim kritjem v gotovini.

Člen 8. Narodna banka bo sprejemala v reeskont portfeljske menice Obrtne banke Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev d. d. v smislu člena 11. točka 10. zakona o Narodni banki. Minister trgovine pa bo določil vsako leto na podlagi položaja na denarnem trgu, za koliko sme prekašati obrestna mera kreditov, ki jih bo dajala Obrtna banka kraljevine SHS. d. d., obresti Narodne banke Kraljevine SHS

Člen 9. Zakon stopa v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi, ko se objavi v »Službenih Novinah«. Priporočamo našemu ministru trgovine, da zakon obnaroduje in da skrbi za njega izvršitev. Oblastem pa zapovedujemo, da se po njem ravnajo, vsem in vsakomur, da se mu pokoravajo.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. zvečer.

Četrtek 19. novembra: Zimska pravljica F
Petek 20. novembra: zaprto.
Sobota, 21. novembra: «Zapeljivka». D.
Nedelja, 22. novembra: Ob 15. pop. «Krpan mlajši». Izven. — Ob 20. zvečer: «Pegica mojega srca.. Izven.
Ponedeljek, 23. novembra: «Za narodov blagor». Red B.

OPERA:

Začetek ob ½ 20. zvečer.

Četrtek, 19. novembra: «Povratek», «Faunova noč» in «Svatovac». Red E.
Petek, 20. novembra: Zaprto.
Sobota, 21. novembra: «Orfej v podzemlju». Izven.
Nedelja, 22. novembra: Zaprto. (Gostovanje v Celju.)
Ponedeljek, 23. novembra: Zaprto.

M. Z.:

C. Golarjeva „Zapeljivka"

(Konec članka «Premijera in jubilej».)

Iz podane vsebine se vidi, da se da iz nje napraviti prav močna drama. Golarju se to ni posrečilo. Preveč je obvisel na «Vdovi Rošlinki» in njenem veselem, popularnem uspehu.

Oni, ki so se že nad Rošlinko zgražali, kličejo zdaj pekel in nebesa na pomoč zoper pisatelja, dramaturga, režiserja in morda prihajajo pod nož še sufler, biljeterji, gledališki frizer. Jaz pa ne zavijam oči, nego se držim Oskar Wildovega izreka: Knjige so lahko samo dveh vrst, dobro ali slabo spisane. «Zapeljivka» ni dobro spisana.

Da se takoj polotim kosmatosti, katere so v njej. Knjige nisem dobil v roko. Pravijo, da so jo za oder večkrat in z raznih mest cenzirali. Kar je bilo na odro bolj žaltavih izrekov, ni ravno mnogo, je pa preordinarno. V karakterizacijo miljeja spadajo včasih tudi povsem nesalonski izreki, ako pisatelj noče postati neresničen. Celo Goethe ima v «Götzu von Berlichingen» oni znani vzklik. Kmetje se med sabo izražajo precej neozaljšano, posebno če so si v sovraštvu ali se pa šalijo. Treba bi bilo le, da bi bil Golar te stvari omejil na oni minimum, ki ravno še zadostuje. Neumetniško je od njega, da jim je dal širšega mesta in le zato, da bi se publika smejala. Če bi šlo za hudomušno stvar, kakor pri Rošlinki, bi bilo to — še vedno z gotovimi retušami — sprejemljivo in utemeljeno. Nesmiselno pa je, zgeč kati poslušalce s trivijalnimi sredstvi v smeh pri drami. Ne rečem, da bodi drama taka, da bi si ti že od začetka nos obešal in bi žalostno bulil pred se. Tudi v dramah, vsaj realističnega sloga, je ponavadi komičnih mest, ker jih življenje samo nasipa med resnost in gorje. Toda taka mesta mora roditi potreba dejanja. Golar je pa iskal, kam vse bi mogel aplicirati kaj dvoumnega, oziroma enoumnega. Iz veselja do takih mest in v napačnem računu, da je zanj velik uspeh, če se bodo ljudje smejali in si mežikali.

Ne glede na vsebino takih mest pa je s tem pokvaril linijo in stil drami. Večji del igre je postal komedijski; vprašal sem celo sam v premorih druge, ki so delo že poznali: «Kako pa tale stvar konča? Ali nemara celo tragično?» Konec z ubojem se prav malo sklada na prva dva akta. Slog je prelomljen.

Druga Golarjeva slabost je, da dejanje v dobri prvi polovici igre dostikrat za dolgo časa popolnoma zastoji. Vidimo izvrstne slike iz kmetskega življenja, izborne tipe tudi. A govore semintja, se ponavljajo, vrte okrog iste stvari. Niti bi morale voditi tudi iz zgolj ilustrativnih prizorov in izrekov točno v strugo dejanja; in take ilustracije morajo biti vporabljene s skrajno ekonomijo; le v toliko, da dajejo kraju, času in ljudem njih pravo splošno barvo. Golar pa je pri njih postal nedramatičen, je epik, pripovedovalec. Saj to je bil, razven «Rošlinke», do zdaj izključno. Mnoge njegovih malih kmetskih novel so krasne in ponavadi polne sočnega humorja. V knjigi se tudi lahko marsikatero zine, kakršna postane v živi besedi z javnega odra neznosna. Če bi bil Golar iz teh snovi napravil novelo, sem prepričan, da bi bila izvrstna. Golarju tudi gre mnogo bolj dionizijska veselost, nego kaj drugega. — Strauss, ko je imel že polno uspehov, je podlegel častilakomnosti, začeti z operami. A kmalu se je po lastni uvidevnosti povrnil k opereti, kjer je nadalje kraljeval. Naj nam Golar skuša raje darovati dobrih komedij, tragične snovi pa naj obdeluje pripovedovalno.

Omenjal sem že včeraj, da ima ta igra le dve res polno dramatični mesti, to je najetje kupljenega morilca in pa konec igre. Za štiri akte je snov samaposebi prepičla. Močna bi bila v kratki obliki Vergove «Cavalleria rusticana» ali Tucićevega «Povratka», kot eno ali dvodejanka s koncentriranim dejanjem.

Režijo večerua je imel M. Pugelj. To je njegov prvi poskus. Prestal ga je dosti dobro in poznala se je skrbnost zlasti v vnanji opremi. Gostilniški prizor začetkom zadnjega akta pa je trpel na mrtvilu. Tukaj naj bi režiser zastavil vse sile, da bi — kljub dvogovoru Pavle-Lenka, ki mora ostati za uho razumljiv — množica popivajočih kmetskih mož in fantov ne sedela za mizo nema in markirala samo z gibi, da niso voščene figure. V takih krčmah, če so tako dobro zasedene, vlada vrišč in nemir, ki ga že zunaj od daleč čuješ. Videl sem nekoč v Schillerjevi Wallensteinski trilogiji znamenito zgodovinsko pojedino generalov. Čeprav imajo stari Piccolomini in druge osebe vmes važne izreke, je vendar vladal za mizami polpijanih oficirjev kraval, dvigale so se zdaj tu, zdaj tam salve smeha, rožljale so vilice in noži, zvenele čaše, godba na galeriji je s pavkami in trombami zaigrala tuš, kadar je kdo dvignil pokal v napitnico itd. In se vendar ob tej žroči, popivajoči in rjoveči masi surovih vojščakov ni izgubila nobena beseda Schillerjevega teksta. To so pač naloge, kjer si režiser more izteči slavo. Seveda je režiral pokojni Ernest von Possart, tedaj poleg Mitterwurzerja prva gledališka sila med Nemci. Golar prinaša dobro študirane, resnične kmetske tipe. Lenko igra z vsem svojim talentom za frivolne ženske gospa Juvanova. Več ni treba reči. Krasno je Rakarjeva ustvarila staro, sključeno bajtarico Katro. Take stare ženice — spominjam se na fotografijo v «Liliomu» — zopet so posebna domena Rakarjeve, katere talenti sploh še niso docela vporabljeni in nas večkrat presenečajo. Marija Vera je skopo, a dobro Pavletovo teto Jero dala v dobri maski; ponavljati pa moram, da naj se gospa Vera ne obremenjuje s kmetskimi vlogami, ki niso zanjo. Šaričeva se je potrudila v mali vlogi omejene kmetske punce in razvila dosti humorja. Smejali so se ji že, ko so jo zagledali kot zagorelo «kranjsko Micko» z ruto na glavi in čižmi na bosih nogah. V majhni vlogi kmetice Mine je bila Gorjupova jako dobra, jako pristna. «Junaka» Pavleta igra Gregorin dobro, pravilno in simpatično. Levar je v maski in igri ustvaril imenitnega gostača Tomaža, prav veristično. Cesar kot gostilničar in Lipah kot star kmet sta na svojem mestu. Pastirček (Jan) zadošča za svojo skromno vlogo. Tudi malega Urhca smem pohvaliti radi njegove inteligence. A zakaj je baje Golar sam zahteval, da mora biti oblečen tako nemogoče, kakor se na deželi sploh nikdo ne nosi, ne razumem. Saj na kmetih nimajo maskeradnih kostimov„ rumenih in rdečih. Če dajo ljudje Urhcu ponošeno obleko, bi morala biti to še vedno obleka, kakor je na deželi v navadi.

Sploh pa so igrali dobro, zaokroženo. Gorenjski dialekt se je pa le deloma posrečil in včasih je kdo nanj tudi malo pozabil. Najpristnejša je bila Gorjupova. Bil je prvi poskus na to stran. Prav je, da so začeli; saj je neznosno, če pravijo kmetje «bili», «šeli» ali pa celo «imev», «ubiv».

— **Orfej v podzemlju.** Kar je Dunajčanom Straussov »Netopir«, to je parižanom Orfej v podzemlju. To delo je uglasbil Jakwes Offenbach, eden najbolj znanih in najpriljubljenejših francoskih komponistov. — Svoje delo je nazival sam skladatelj opera buffa. To ime to delo tudi v resnici zasluži in to vsled svoje lepe, čeprav vesele in lahke glasbe. Vsebina sama je polna zdravega humorja, ki je pravzaprav paroidija na pariško življenje za časa cesarstva Napoleona III. Offenbach sam je napisal preko 100 del, ki so postala zelo popularna, a med njimi je najbolj popularen Orfej v podzemlju. Za letošnjo vprizoritev tega dela je predelal popolnoma na novo vso prozo znani gledališki prevajalec profesor g. Fran Kobal. Deloma je ta proza tudi prikrojena na današnje razmere in brez dvoma je, da bo delo tako po besedi kakor tudi glasbeni vsebini našemu občinstvu zelo ugajalo. Zrežiral je Orfeja g. Josip Povhe, dirigira ga pa g. dr. Danilo Švara. Glavne vloge so sledeče zasedene: Euridiko poje ga. Poličeva, starega prefriganca Jupitra g. Povhe, bedastega pastirja Aristaja in Plutona, kralja pekla poje g. Kovač, naslovno vlogo Orfeja pa g. Medven. Nad vse smešnega bivšega princa iz Arkadije igra g. Peček, javno mnenje pa poje gdč. Ropasova. Ostale vloge so v rokah geč Ribičeve, gdč. Korenjakove, ggdč. Ramšakove in g. Šublja. V spremstvu javnega mnenja nastopajo razne osebe, kakor gledališki kritik, častniki, reporter, radiografski poročevalec, kinematografski operater, policijski komisar, predmestna klepetulja in čuvar javne nravnosti. Deloma nove dekoracije je naslikal po osnutkih ing. Kregarja gledališki slikar g. Skrušny. To delo se vprizori samo za izven predstave in ne bo vprizorjeno v abonmaju. Na to gledališka uprava še prav posebno opozarja. Predprodaja vstopnic za prvo vprizoritev je pri dnevni blagajni v operi. Prvokrat se delo vprizori v letošnji sezoni v soboto 21. novembra.

— **Sprememba dramskega repertoarja.** Vsled generalne vaje za Orfeja, pri kateri sodelujejo tudi trije člani drame in ki se vrši v petek, dne 20. t. m., je potrebna sprememba dramskega repertoarja in sicer v toliko, da imajo **abonenti reda F** svojo totedensko dramsko predstavo že danes v četrtek, dne 19. t. m. in sicer Zimsko pravljico. V petek sta obe gledališči zaprti. — Uprava prosi abonente reda F, da vzamejo to na znanje.

— **Abonenti reda F** imajo danes v četrtek zvečer ob 20. uri svojo abonma predstavo v drami in ne kakor je bilo prej javljeno v petek.

Politične vesti

= **Kaj dr. Korošec prorokuje . . .** Dr. Korošec, ki se že dolga leta naravnost izogiblje Slovenije, ker menda čuti, da se mu majejo tla pod nogami, osrečuje sedaj druge pokrajine s svojim posetom. Zdi se, da se zaveda kako resničen je latinski rek »nemo propheta in patria« (nikogar ne priznavajo za preroka v domovini). Pred tedni je prepotoval Dalmacijo, sedaj je na potu po Hercegovini. V nedeljo je imel v Mostaru sestanek, ki pa ni bil posebno posečen. Poleg duhovnikov in redkoštevilnih njihovih pristašev se je tega sestanka udeležilo tudi nekaj muslimanov pod vodstvom poslanca Saliha Baljića. Dr. Korošec je v svojem govoru izjavil med drugim, da bi Pašić imel raje danes nego jutri nove skupščinske volitve, ker misli, da bi si radikalna stranka v novih volitvah lahko priborila 180 do 200 mandatov. Korošec priznava to možnost, pravi pa, da bi v tem slučaju ves slovenski, ves hrvatski, pa tudi ves — muslimanski narod (po Koroščeu imamo torej že četrti narod — muslimanski) prešel v najskrajnejšo opozicijo. Kakšna bi bila ta »najskrajnejša opozicija«, ni povedal, pač pa je zatrjeval, da bi to silno učinkovalo na Evropo, na vso notranjost, zlasti pa na kralja in na —vojsko. Zato je prepričan, da pride danes ali jutri do koncentracijske vlade. Do koncentracijske vlade pa pride zategadelj, ker »hočemo kronati kralja«, kakor pravi Korošec. Kakor se vidi, se je tudi Korošec iz republikanca prelevil v monarhista, kar je treba posebe zabeležiti, saj je še nedavno tega zmerjal Radića, ker se je odrekel republikanski zablodi. Koncentracijska vlada je na potu, ker baje hoče to kralj, ki sicer, tako pravi klerikalni kolovodja, ne more napraviti službenih posetov po Evropi, »ako nima za svojim hrbtom vlade.« Vsemu temu je napoti predvsem Pašić, ki je »sedaj za radikalno stranko samo še balast«, in katerega bo treba odstraniti. Samo Pašića je treba potisniti v ozadje in mu odvzeti državno krmilo, pa bo v državi vse v redu in Koroščevo žito pojde bujno v klasje . . . Tako Korošec v svojih političnih halucinacijah.

Sodišče

Zanimiva obnova kazenske razprave.

Lansko spomlad je bil pred tukajšnjim deželnim sodiščem obsojen na osem mesecev težke ječe 22 letni posestnikov sin Leopold Podgoršek iz Bukovice pri Vodicah, da je vnoči 28. novembra 1923 zavratno napadel in nevarno poškodoval na glavi svojega ljubavnega tekmeca čevljarja Al. Seršena, tudi iz Bukovice. Fant je trdovratno trdil, da je nedolžen, dasi je mnogo indicij in par prič govorilo za njegov krivdo. Proti obsodbi je vložil ničnostno pritožbo na Stol sedmorice v Zagrebu. Tam je bila sicer ničnost odbita, toda med tem se je pojavilo toliko pomislekov, da se je dovolila obnova razprave, ki se je vršila včeraj ves dan pred senatom deželnega sodišča.

Dogodek je bil na kratko sledeč: Ivanka Gobanc v Bukovici in njen bratranec Leopold Podgoršek sta se rada videla, ali kakor se je pozneje izkazalo, imel je le on rad njo in bil baje tudi ljubosumen, dočim je Ivanka raje videla mladega čevljarja Al. Seršena. Zavistneži trdijo, da še nekega tretjega obenem. Danes zanika tako Podgoršek kakor Ivanka, da bi sploh bilo kdaj med njima kaj resnega. Zvečer 28. novembra 1923. je bila Ivanka s svojim drugim ljubimcem Al. Seršenom in Hermanom Anžičem v Kranjčevi gostilni, kjer je bil pri drugi mizi tudi Podgoršek. Plesali so. Enkrat je Podgoršek plesal tudi z Ivanko, ko pa jo je drugič prosil za ples, se je izgovarjala, da je «zmatrana». Ko je bila pozneje Ivanka pripravljena, da zapleše ž njim, pa jo je Podgoršek pustil sredi sobe, češ, «zdaj pa sem jaz ‚zmatran'». Kaj takega pa se smatra med kmetsko mladino za najhujšo žalitev, odtod najbrž vse naslednje sovraštvo in maščevanje. Ko je odšla Ivanka proti 23. iz gostilne v spremstvu Seršena in Anžiča domov — kakih 300 m od gostilne — so ostali Podgoršek, Anton Jež (ki je bil baje tretji ljubimec Ivanke) in drugi v gostilni. Nekaj minut po vrnitvi na Gobančev dom je nekdo potrkal na hišna vrata. Vsi so mislili, da se je vrnil domov Ivankin brat Janez. Zato je šel Seršen odpirat. Komaj pa je pomolil glavo skozi vrata, ga je nekdo udaril s tako silo po glavi, da se je zgrudil nezavesten. Anžič, ki je slišal padec, je skočil iz hiše ter baje določno spoznal Podgorška, ki je kakih šest korakov pred njim gologlav bežal. Sum zavratnega napada je padel na Podgorška, ker se je njegov čevelj ujemal s sledjo v snegu. Tudi so se dobile priče, ki so potrdile, da je po odhodu omenjene trojice tudi on zapustil za nekaj časa gostilno. Po njegovi obsodbi pa se je začel kupičiti sum na Ant. Ježa, posebno, ker se je nedavno poročil z Ivanko, dasi je ozdravljeni Seršen še vedno zanjo gorel. Zvedelo se je namreč, da je Ježpokazal orožnikom druge čevlje, glede katerih je trdil, da jih je nosil usodni večer. Ko pa so orožniki dobili pozneje pri njem druge čevlje, so bili ti popolnoma enaki Podgoršković, torej bi bili skladni s sledjo, ako bi med tem ne bil izginil sneg. Priča Rahne potrdi, da je Podgoršek šel po odhodu trojice le za hip ven, v katerem času bi niti z avtomobilom ne mogel priti do Gobančevih in nazaj, sicer pa je sedel ves čas mirno s klobukom na glavi, pač pa sta Jež in Traun dalje časa nekje zunaj ostala ter je Jež tudi z nekom zamenjal klobuk in suknjič. Ker je torej Jež postal tudi sumljiv, ga niso zaprisegli. Zaslišanih je bilo nad 30 prič, zato se je razprava nadaljevala tudi popoldne. Posebno razbremenilno za obsojenca je postalo, ko se je dognalo, da je glavna priča Herman Anžič, ki trdi z vso gotovostjo, da je Podgorška v temi na begu spoznal, tako slaboviden da je bil zaradi te napake od vojakov odpuščen. Ob 5. popoldne se je obravnava končala. Podgoršek je bil popolnoma oproščen. Državni pravdnik (Lavrenčak) je pridržal obtožbo. Zoper A. Ježa zaradi tega zločina in zoper 2 priči zaradi krivega pričevanja.

Žrebanje sokolske loterije za Tabor - 15. decembra t. l.

V. I. Križanovska: 105

V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

— Če si prepričan, da ti ne bo žal svetskega življenja in vseh naslad, ki si jih imel v izobilju, ti pač nihče ne brani poklicati Dahirja — je odgovorila Nara smeje.

— O! Sveta mi ni prav nič žal. Le od tebe se ne morem ločiti! Že misel, da bi ne bil več v tvoji bližini, me odvrača od znanstvenega dela, — je pripomnil Supramati in strastno objel Naro. — Pomisli vendar, saj sem te komaj našel, pa naj te zopet izgubim!

— Ne bova se ločila. Nižje posvečenje ne zahteva tega. Živela bom s teboj v zavetišču znanja in dela, pomagala ti bom in ti svetovala, kadar boš omahoval.

— Če je tako, pa kar odpotuiva. V tvoji družbi se ne bojim nobene osamljenosti in nobenega napora, —je dejal Supramati veselo.

Nara se je zasmejala.

— Entuziast! Pomni, da je naglica znak nepopolnosti. Soglašam. Samo dovoli mi, da te malo pripravim na to, kar te čaka. Treba je mnogo poguma, če hoče človek prestopiti prag nevidnega sveta.

Za začetek ti hočem odpreti oči in pokazati, kaj te obdaja. Zato ti dam vdihniti nekaj, kar zbudi in poostri v organizmu skrite astralne sposobnosti.

Če bi bil navaden zemljan, bi ne mogla tvegati tega koraka. Navaden človek bi zblaznel, tebi se pa smrti in bolezni ni treba bati. Življenjski eliksir vpliva deloma celo na dušo. Vendar pa moraš računati s tem, da te čaka veliko presenečenje.

— Ali mi hočeš dati že danes poduhati tekočino, o kateri si pravkar govorila?

— Ne, za ta poizkus si izbereva kako večjo zabavo. Pojutrišnjem praznuje na pr. grof Rocca zaroko svoje hčere in priredi v ta namen velik bal. To je kot nalašč za najin eksperiment. Ko si povsem odpočiješ, pridi k meni v laboratorij in tam se prepričaš na lastne oči, kaj pomeni kraljestvo nevidnega sveta.

Supramati je bil zelo radoveden, obenem se je pa tudi bal dogodkov, ki jih je napovedala Nara. Komaj je čakal, da se približa dan svečane zaroke baronove hčerke.

Po odpočitku je odšel v Narino sobo. Nara ga je že čakala. Takoj je odslovila komornico in spremila moža v laboratorij, sredi katerega je stal trinožnik z žerjavico.

— Sedi in potrpežljivo čakaj, kaj bo — je dejala smeje in ga posadila v naslonjač. Razpihala je žerjavico in vrgla vanjo neke suhe bilke. Nato je vzela iz predala šatulo z zlatim pokrovom. Z žlico je vzela iz šatule malo belega praška in posula z njim žerjavico.

Takoj je zaplapolal velik plamen, ki se je zalesketal v vseh mavričnih barvah. Laboratorij je napolnila belkasta para in dušeča vonjava, od katere se je začelo Supramatiju vrteti v glavi. Čutil je, kako ga po vsem telesu stresa neka čudna bojazen. Lotila se ga je težka zaspanost, nakar je zatisnil oči in omedlel. Narin glas ga je zdramil iz omedlevice. Supramati je zadrhtel, vstal in odprl oči.

Tisti hip je zamolklo vzkliknil, planil pokoncu, potegnil z mize svečo prt in skočil k ženi. Na vso moč je zakričal:

— Za božjo voljo! Goriš!

Nara se je glasno zasmejala.

— Ne bodi otročji, Supramati. To, kar vidiš, ni ogenj, temveč astralna svetloba. Lahko se je dotakneš s prstom, ne da bi se opekel.

Supramati je v zadregi obstal pred Naro. Zdaj je videl, da jo obdaja kolobar fosforične svetlobe, ki je neprestano spreminjala barve.

Bil je še bolj presenečen, ko je zagledal, da so se širili iz Narinega telesa svetlobni žarki. Z leve strani rdeči, z desne pa sinji. Nad njenim čelom je plapolal v obliki zvezde plamen. Tudi iz njenih oči in prstov so se širili svetlobni žarki. Celo njeno obleko — Nara je bila v beli atlasni plesni toaleti — in dragocenosti je pokrival fosforescirajoči prah.

Supramati se je zagledal v ta čudni prizor, hoteč ga pojasniti. Kar so zbudila njegovo pozornost neka neznana bitja, čijih steklene oči so ga tako srepo gledale, da mu je postalo neprijetno.

— Odkod so prišli ti ljudje? Bila sva tu sama, — je dejal jezno.

Nara se je znova zasmejala.

— Vedno so bili tu, samo videl jih nisi. To so zračna bitja, ki jih ljudje povsod srečavajo in vendar trdovratno taje, da jih ni. Pa pojdiva! Čas je, da se odpeljeva k baronu. Nikar pa ne pozabi, da vidiš zdaj vse. Ne smeš torej za vsako malenkost kričati.

Supramati je molče sledil ženi skozi dolgo vrsto dvoran v predsobo. Povsod je bilo polno najrazličnejših bitij. Nekatera so bila prozorna, mirnih in strogih obrazov; letala so po zraku v belih tunikah. Druga so bila težka; kompaktna, s sivimi ali črnimi gobci in groznimi očmi. Nosila so starodavna ali srednjeveška oblačila, nekatera pa so bila naga. Slednja so bila polna ran ali skažena od kužnih bolezni.

Vsa ta nevidna družba je bila Supramatiju skrajno zoperna. Presenetili so ga osobito sluge, ki so se sukali okrog svojih gospodarjev ter jih spremljali do gondol.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 19 novembra 1925.

— *Prenapeta struna.* Z vseh strani nam prihajajo pritožbe, s kakšno neusmiljenostjo se izterjavajo davki. Boben poje na vseh koncih in krajih, toda često brez uspeha, ker se večinoma pri javnih dražbah ne javi nihče, ki bi hotel na dražbi se nahajajočo stvar kupiti. To je dokaz, da je ljudstvo že došlo na konec svojih sil, da je izčrpano. Pri nas je bila in je še davčna morala visoko razvita in naš človek se je vedno ravnal po svetopisemskem reku, da je treba vsikdar dajati «Kralju, kar je kraljevega». Ako se sedaj pri nas davki ne plačujejo več s tisto promptnostjo, kakor še pred nedavnim časom, že tapač znak, da so davčna bremena že tako težka, da jih naši ljudje več ne zmorejo. Struna je pač že prenapeta in abotno bi bilo to struno tako napenjati, da bi počila. To bi morala končno uvideti tudi davčna uprava in izvajati konsekvence. Est modus in rebus, so meje, ki se jih ne sme prekoračiti, ako se hoče koristit dobri stvari. In interes države ne more biti, da bi se Slovenijo gmotno izželo kakor izprešano citrono, ki se jo vrže na smetišče, ko se je izžel iz nje zadnji sok. To bi morali uvaževati tudi oni, ki delajo in izterjavajo davke v Sloveniji. Nadejamo se, da se končno i ti dokopljejo do prepričanja, da je večje koristi za državo *gospodarsko jaka* Slovenija, kakor pokrajina, ki so jo gospodarska uničila pretirana davčna bremena!

— *Nj. Vel. kraljica v beogradskih poliklinikah.* Nj. Vel kraljica Marija je posetila včeraj beograjsko polikliniko. Pri ti priliki se je intersirala za stanje poliklinik, kakor kakor tudi za gojence.

— **Svečane avdijence novih poslanikov v Beogradu.** V svečani nastopni avdijenci so včeraj izročili kralju svoje poverilnice novi poslaniki na našem dvoru: Polihroniades, grški poslanik, Stavru, albanski, in Landero-Yale mde Salaser, španski poslanik.

— **Izročitev posl. dr. Wilfana sodišču.** Po poročilih iz Rima je včeraj rimski parlament ugodil zahtevi italijanskega pravosodnega ministra, da se ima posl. dr. Josip Wilfan izročiti sodišču. Proti posl. dr. Josipu Wilfanu je uvedena kazenska preiskava radi prestopka po členu 1. in 3. zakona o javni varnosti.

— *Župan Heinzel v Beogradu.* Zagrebški župan, arh. Heinzl je prispel v Beograd, kjer je najprvo konferiral z vsemi radićevskimi ministri. Nato je posetil finančnega ministra Stojadinovića, s katerim je razpravljal o najetju velikega inostranega posojila za mesto Zagreb. Posojilo bo služilo velikim investicijskim delom, katera namerava izvršiti zagrebška občina. Župana Heinzla je sprejel v avdijenci ko končanih poslih tudi Nj. Vel. kralj Aleksander.

— *Francoski klub na Sušaku.* Prijatelji fracoskega naroda in jezika so ustanovili na Sušaku klub, ki se otvori še ta mesec.

— *Zanimanje inozemcev za naša kopališča.* Zadnje čase so se začeli inozemci zelo zanimati za naša kopališča na Jadranu. Zanimivo je zlasti, da se je pojavilo to zanimanje tudi v skandinavskih deželah. Potniški uradi Švedske in Norveške so se obrnili na nekatera jadranska kopališča s prošnjo, naj jim pošljejo podatke o podnebju in vremenskih razmerah na gornjem Jadranu.

— *Češkoslovaško odlikovanje Beograda.* Češkoslovaška vlada je odlikovala Beograd z redom vojnega križa, ki velja za eno najvišjih češkoslovaških odlikovanj. S tem odlikovanjem hoče Češkoslovaška izraziti Beogradu priznanje za junaško obrambo in odločen nastop proti skupnemu sovražniku med svetovno vojno. V kratkem bo v Beogradu svečana izročitev odlikovanja.

— *Pravilnik o nadurah.* V prosvetnem ministrstvu je izdelan pravilnik o honorarjih za nadure v meščanskih in dvorazrednih trgovskih šolah.

— *Nov šef delegacije za konkordat.* Ker je dosedanji šef delegacije za konkordatska pogajanja z Vatikanom, g. Vojislav Janjić, obolel, je vlada imenovala za šefa te delegacije g. dr. Žarka Miladinovića, bivšega ministra.

— *Pregled šolskih učbenikov.* Na temelju sklepa nastavnega oddelka prosvetnega ministra je Glavni prosvetni savet te dni začel pregledovati šolske učbenike. Da ne ostane v bodoče kak učbenik nepregledan, je prosvetno ministrstvo pozvalo oblastne inšpektorje, da točno dostavljajo nove učbenike prosvetnemu minisrstvu in Glavnemu prosvetnemu savetu.

— *Zidarsko-kamnoseška šola v Bitolju.* Ministrstvo trgovine in industrije je otvorilo v Bitolju zidarsko-kamnoseško šolo. Za upravnika šole je postavljen šef mestne kontrole v Bitolju g. M. Kačarević.

— **Nova železniška zveza Maribor—Zagreb.** Okrajna zastopa v Ptuju in Rogatcu kakor tudi vse občine med Pragerskem in Rogatcem so vložili preko velikega župana v Mariboru prošnjo na prometno ministrstvo, da prouči projekt o zgradbi nove železnice od postaje Pragersko do Rogatca. Kakor znano, se ima v najkrajšem času pričeti z zgradbo železnice Krapina — Rogatec. Premogovna družba Podložˇ-Hrastovec je že zgradila normalnotirno železnico v dolžini okroglo 6 km od Pragerskega do svojega premogovnika v Medvedcah t. j. v smeri Pragersko — Rogatec. Od premogovnika v Medvedcah do Rogatca, kjer bi se spojila nova železnica s progo Rogatec — Krapina — Zagreb, je samo še okroglo 16 km razdalje. Železnica bi tekla preko ptujskega polja, mimo Ptujske gore črez občino Majšperk, Stoperce, ob vznožju Donačke gore. Železnica bi spajala dve važni progi Maribor — Ljubljana in Varaždin — Zagreb. Zveza iz Maribora do Zagreba po novi progi bi bila za 55 km krajša kakor je sedanja zveza preko Zidanega mosta oziroma za 80 km krajša kakor je ona preko Čakovca. — Nova proga Pragersko — Rogatec — Krapina — Zagreb bi zbližala gospodarsko zlasti mariborsko oblast in sploh severno Slovenijo s Hrvatsko in njenim glavnim mestom. Prometu bi se odprli novi kraji med Pragerskem in Rogatcem, v katerih se nahajajo bogate zaloge lesa, premoga itd. — Uverjeni smo, da bo javnost začeto akcijo z veseljem pozdravila, naše poslance pa prosimo, da se zavzamejo v Beogradu za ugodno rešitev.

— *Šolske knjige iz državne zaloge.* Ministrstvo prosvete je izdalo naredbo, glasom katere morajo upravitelji osnovnih šol in šolski nadzorniki v osnovnih šolah v prvem redu upoštevati knjige in učbenike državne zaloge.

— **Proslava 75-letnice praške trgovske in obrtniške zbornice.** Te dni praznuje praška trgovska in obrtniška zbornica 75-letnico obstoja. Iz naše države se proslave udeleže posebni odposlanci beoggradske, zagrebške in ljubljanske trgovske zbornice. Ljubljanski in zagrebški delegati se sestanejo z beogradskimi na Dunaju, odkoder nadaljujejo skupaj pot v Prago.

— **Nova strojarska šola.** V imenu Narodne zaščite v Zagrebu je njen predsednik dr. Josip Šilović, profesor zagrebške univerze v pokoju, predložil prosvetnemu trgovinskemu ministrstvu spomenico, v kateri zahteva, da se v Bakru na Hrvatskem Primorju ustanovi strojarska šola, ki naj pripravlja tozadevne strokovne moči za potrebe jadranskih ladjedelnic.

— **Železniška konferenca v Münchenu.** Koncem meseca se vrši v Münchenu velika železniška konferenca, na kateri sodelujejo tudi delegati naše države. Na konferenci bodo razpravljali o vprašanjih, ki se tičejo prometa z vsemi jadranskimi pristanišči.

— **Iz Litije** nam pišejo: Naša »Podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda« je priredila dne 14. novembra igro »Morje«. Nato se je vršil tudi zabavni večer. Oboje je uspelo prav lepo, osobito je uzajala igra, ki je bila res lepo naštudirana. Vse igralke in igralci so povoljno, nekateri celo prav izborno rešili svoje vloge. Igra je bila izredno lepa, ker ravno takih zadnje čase v Litiji prav pogrešamo. Vsa čast in iskrena hvala vsem! Saj, kadar se naša Zora zavzame za kako stvar, je uspeh zasiguran. — Igra se je v nedeljo popoldne ponovila in bila tudi dobro obiskana.

— *Zahvala.* Udruženje vojnih invadidov, vdov in sirot, podružnčia v Ljubljani, izreka prilikom prireditve dne 15. XI. t. l. v Narodnem domu v Hrastniku, prisrčno zahvalo vsem, ki so prireditev posetili in vsem, ki so na katerikoli način pripomogli do zaželjenega uspeha, zlasti pa konzorciju Narodnega doma pod predsedstvom g. Hofbaureja za ves trud in naklonjenost do vojnih žrtev. Pokazali ste sočutje in pomagali bednim, ki so darovali svoje najdražje v blagor naše domovine. Čast in hvala vam! — Predsednik: J. Bajželj l. r. 1956/n

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** je daroval gosp. Josip Osolin, trgovec v Laškem Din 100 namesto venca na grob pok. Iv. Elsbacherju. Darovalcu iskrena hvala. 1952-n

Iz Ljubljane

— **Borba za posest »Narodnega doma«** se odloči na občnem zboru društva »Narodni dom«, ki bo jutri v petek 20. t. m. v veliki dvorani »Narodnega doma«. Pravijo, da je že vse odločeno **proti »Ljubljanskemu Sokolu«**, ki ima od začetka svoje prostore v tem poslopju, ki je za zgradbo samo prispeval **50.000 goldinarjev** in ki je edino upravičen, da postane lastnik »Narodnega doma«. Toda baje je že dogovorjeno, da se izroči »Narodni dom« — **»Jugoslovenski Matici«**, ki že 7 let spi in ne da od sebe nobenega znaka življenja, **»Društvu za humanistične vede«**, ki je **klerikalno, »Narodni galeriji«** in **»Akademiji znanosti«**, ki se šele snuje! Kaj poreko k temu naši Sokoli, ali bodo ravnodušno trpeli, da se jim ugrabi sokolska last?

— **Državni most čez Glinšico na Tržaški cesti.** Zadnje povodnji so zopet pokazale vso kvarnost tega državnega mostu. Narasla Glinšica je popolnoma zalila njegovo odprtino, tako da voda ni imela več odtoka in je začela že poplavljati bregove nad to točko. Nastala je nevarnost, ra nastopi poplava cele Rožne doline. Skrajni čas je, da se nadomesti ta itak že propadajoči most z novim, ki bo odgovarjal vodotečnim prilikam Glinšice. Tozadevni načrti so bili že izdelani pred vojno in je bila nova gradnja tega mostu že sklenjena stvar, ki jo je preprečila le vojna. Obveza cestnega eraria, da odstrani ta kvaren most, pa menda še obstoja vsaj napram občini Vič. Sicer je pa tudi v interesu državne ceste same, da se zgradi tu pravilen most.

— **Jubilej ljubljanskega natakarja.** Poročajo nam: Gostilničarska zadruga je priredila v torek 17. t. m. popoldne v restavraciji g. Kavčica na Privozu prijateljski sestanek na čast natakarju Martinu Nachtigalu, ki je baš te dni slavil 45letnico svojega delovanja v gostilničarski stroki. Udeležilo se je prireditve lepo število gostilničarjev in slavljenčevih poklicnih tovarišev. Vrsto napitnic je otvoril predsednik Zadruge g. Fr. Kavčič, poudarjajoč slavljenčeve strokovne zmožnosti in proslavljajoč njegovo poštenje, odkritosrčnost in požrtvovalnost. Nato mu je izročil podpredsednik Zadruge g. Krapeš več tisoč dinarjev vredna darila, ki so mu jih poklonili gostilničarji, prijatelji in tovariši, ter mu v lepem, iskrenem nagovoru čestital k redkemu jubileju. Šef mestnega fizikata g. dr. Rus je poudarjal kot 20letni zdravnik bolniških blagajn Gostilničarske zadruge, da je današnja slavnost sijajen dokaz, kako skrbi Zadruga ne samo za dobrobit svojih članov, temveč pospešuje tudi interese svojega uslužbenstva. Zadruga je že pred 20. leti, uvažujoč socijalno potrebo, ustanovila bolniško blagajno za svoje uslužbence. Žal, da je bila ta institucija po vojni nasilno odvzeta in izročena Osrednjemu uradu za osiguranje delavstva. Upati je, da bodo oblastva uvidela pravi smoter resničnega socijalno humanitarnega skrbstva ter prepustila to zopet poklicnim organizacijam. G. Fiala je navedel nekaj značilnih epizod iz 45letnega slavljenčevega delovanja in poudarjal, da je g. Nachtigal serviral v tej dobi nič manj kot pri 260 odličnih porokah, pri več kakor 60 rojstvenih in 40 birmanskih slavnostih. G. Vospernik je v daljšem izvajanju poudarjal potrebnost strokovne izvežbanosti v gostilničarski stroki. — Predsednik organizacije natakarstva in hotelskega uslužbenstva g. Zadnik je izrazil zahvalil Zadrugi za to prireditev, s čimer je temeljito dokazano, da si morajo delodajalci in delojemalci med seboj zaupati in drug drugega podpirati, ker le v medsebojni solidarnosti gospodarjev in uslužbencev je mogoče doseči obojestranski gospodarski uspeh. G. Nachtigal se je ginjen zahvalil za počastitev in za velikodušna darila, ki pričajo, da ima mnogo dobrih prijateljev. Nato se je razvila živahna prosta zabava, ki je trajala do poznega večera.

— **Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani** pošilja delodajalcem računske izvlečke iz njihovih tekočih računov. Na podlagi teh jim je podana možnost, da brez vsakih posebnih izterjevalnih stroškov poravnajo svoje zoostanke na zavarovalnih prispevkih. Urad delodajalce vljudno opozarja, da onim, ki na ta opomin sploh ne reagirajo in proti katerim je urad prisiljen v svrho daljše izterjatve dolžnih prispevkov uvesti tudi že sodno izterjavo, ne bo dovoljeval nikakih ugodnosti glede plačevanja njihovega zaostanka.

— **Ilirija : Celje 22. t. m.** V nedeljo ob 14. uri igra Ilirija prijateljsko tekmo s celjskim prvakom SK Celjem, ki se je letos lepo razvil in pokazal izreden napredek. Posrečilo se mu je odvzeti Atletikom po dolgih letih prvenstvo celjskega podsaveznega okrožja ter doseči v prošlih prvenstvenih tekmah proti Iliriji rezultate 2:3 in 2:2. 1957-n

— **Motorna kolesa in bicikli po Din 10?!** Dne 20. decembra t. l. se vrši žrebanje kolesarske loterije Jugoslovenske Matice. Dobitki obsegajo 2 motorni in petindvajset navadnih (moških in ženskih) koles znamke »Tour de France« iz svetovno znane francoske tvornice »Peugeot«. Srečke po 10 Din so naprodaj pri vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji, po vseh ljubljanskih trafikah, v Tiskovni zadrugi, Matični knjigarni in v pisarni Jugoslovenske Matice v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7, II. — Rojzki! Kupujte srečke, ker s tem podpirate delovanje Jugoslovenske Matice.

— **Komorni kvartet »Zika«** si je v zadnjih treh letih pridobil brez dvoma srednjeevropski sloves. Komorni kvartet je priredil po celi srednji Evropi brez števila koncertov ter z največjim uspehom sodeloval na raznih mednarodnih glasbenih prireditvah, med drugim meseca septembra tudi v Benetkah. Kvartetu je bilo priznano odlično mesto od vseh merodajnih umetniških kapacitet in skladateljev, ki so svoja dela izročili Zikovemu kvartetu za prvo izvedbo. — Zikov kvartet je splošno znan kot eden najboljših interpretov klasične in moderne komorne glasbe. Povsod, kjerkoli priredijo Zikovci svoj koncert, pomeni ta koncert za mesto prvovrsten glasbeni dogodek. To tudi pri nas v Ljubljani. Kakor že javljeno, se vrši koncert Zikovega kvarteta v ponedeljek, dne 23. t. m. ob 20. uri zvečer v Unionski dvorani. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

— **Starešinam »Triglava«!** Sklicujem velevažen sestanek starešin v petek 20. t. m. ob pol 21. v restavraciji »Zvezdi«. Na dnevnem redu so razna pereča vprašanja, kakor premestitev centrale »Triglava« iz Zagreba v Ljubljano, sklicanje zbora »Starešinske Zveze« v Celju itd. Pričakujem, da se tega sestanka vsi starešine zanesljivo udeleže, ker vendar mislim, da niso popolnoma pozabili na svoje obljube ob odhodu z univerze, da nikdar ne pozabijo na »Triglav«. Zato računam sigurne udeležbe vseh v Ljubljani bivajočih starešin — starih in mladih. Dr. Alojzij Praunseis.

— *Tovariši Jadranaši!* Poziva se vse tovarišice in tovariše, da se udeleže brezpogono XII. rednega občnega zbora, ki se vrši v četrek 19. t. m. v dvorani naprednega dijaškega doma, Tomanova ulica. Vsled izredne važnosti občnega zbora je udeležba strogo obvezna. Proti tovarišem, ki se občnega zbora ne udeleže, se bo postopalo po društvenem poslovniku. Starejšine vljudno vabljeni. — Odbor. 1951/n

— **I. mestni otroški vrtec** se je preselil v prostore I. deške osnovne šole na Ledini. Pouk se prične v petek 20. t. m. V vednost roditeljem, katerih deca je obiskovala ta zavod.

— **»Položaj žene v zadrugi po srbskem državljanskem zakoniku«** je predmet predavanja, ki bo v soboto 21. tek. m., ob 6. popoldne v balkonski dvorani ljubljanske univerze. Predava gospodična **Milica Vlajić**, advokatska pripravnica iz Beograda. Predavanje v srbskem jeziku. Brez vstopnine. Ženski Pokret 1953-n

— **Hišni posestniki ljubljanski,** ki bi ne zamogli takrat plačati vseh zapadlih davkov in želc to poravnati v obrokih, naj se nemudoma zglase v pisarni Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani od 15. do 18. popoldne.

— *Našel se je dežnik* na Tržaški cesti pri hiši št. 14. Zgubitelj ga dobi v upravi «Slov. Naroda».

— *Batjuška v ekstazi* ... Dobrovoljček batjuška — torej Rus — se ga je te dni pošteno nasekal. Napravil je turnejo od gostilne do gostilne in potem, ko je že oblazil vse ljubljanske gostilne, se je ustavil v eni predmestnih kavarn. Ker je bil že globoko ginjen in je v tem stanju malo preveč razsajal, so ga postavili pod kap. Ne preveč lepo, zakaj naš dobrovoljček je kar obležal sredi ceste. Na noge mu je zopet pomagal stražnik in ga nagnal domov. Kronika sicer molči, kaj je Rus po poklicu, verjetno pa je bil akrobat. Kajti ima preklicano navado, da prišedši ali pa odhajajoč z doma, skače skozi okno. In te tradicijonalne navade se je batjuška držal tudi kritičnega večera, ko je meril široko cesto in se prigugal domov. Napravil pa je batjuška pri svojem skoku skozi okno fatalno pogreško, da se je zaletel skozi okno svojega soseda. Bum, bum, bum ... lomastenje, grmenje, nato težak padec ... Sosed je prestrašeno skočil iz postelje. V njegovi sobi je ležal na dolgo in široko naš prijatelj Rus in smrčal kakor polh. Sosed se je razjezil, pograbil batjuško in mu priložil par gorkih. To je prijatelja **«vodke»** očividno streznilo, kajti v naslednjem trenotku je presenečenemu sosedu z elegantnim skokom «sfrčal» skozi okno izpred oči. Sosed je nekaj zagodrnjal, pograbil par razbitih cvetličnih loncev in jih treščil za neprijetnim gostom, ki je priletel baš v objem stražnika. Finale je bil na policiji. Batjuška ima plačati polomljene lončke, takso za kaljenje nočnega miru in več malenkosti. V bodoče pravi, da ne bo skakal ...

— **Požar v Rožni dolini.** Včeraj okoli 17. je izbruhnil na podstrešju delavnice čevljarja Matije Vadnjala v Rožni dolini, cesta V., požar, ki se je vsled tam nakopičenega sena in raznih čevljarskih odpadkov naglo širil. Poklicana požarna bramba z Viča je ogenj kmalu omejila in preprečila večjo katastrofo. Škoda je precej velika, ker je zgorela precejšnja količina usnja in več parov že izgotovljenih gamaš, vendar je vse krito z zavarovalnino. Kako je požar nastal, ni znano, zdi se pa, da je bil ogenj podtaknjen.

— **Razburljiva deložacija.** Včeraj smo že prejeli vest o razburljivem slučaju, ki se je dogodil na Starem trgu, nismo pa se mogli priobčiti, ker smo list že zaključili. Zato poročamo o stvari danes. Na Starem trgu, poleg kavarne Zalaznik, se nahaja v Mühleisnovi hiši salon modistke Minke Horvatove. Ker svoječasno Horvatova baje ni več reflektirala na lokal, je Mühleisen prostore oddal neki drugi tvrdki, njej pa sodno odpovedal. Horvatova je sicer vložila priziv, ki pa je bil zavrnjen in je zato sodba postala pravomočna. Včeraj ob 13. je prišla k Horvatovi eksekucijska komisija in ji napovedala nasilno deložacijo. Nastala je mučna situacija, ker je Horvatova v nenadnem živčnem napadu pograbila sekiro in odgnala eksekutorja in oba pomočnika. Nato se je zabarikadirala v svoj lokal in čakala nadaljnih ukrepov. Ker sta intervenirala dva stražnika, je Horvatova s sekiro razbila šipe svojih izložb ter šipe omar. Povsem naravno, da se ji ni nihče upal približati. Stražnika sta medtem pozvala pomoč in kmalu nato so Horvatovo razorožili in z rešilnim vozom odpeljali v bolnico. Obupno borbo Horvatove je opazovala ogromna množica ljudi, ki je dajala duška svojemu ogorčenju nad takim postopanjem. Deložacija je bila nato v miru izvršena.

Iz Celja

—*c Izžrebani porotniki za 4. redno porotno zasedanje v letu 1925* ki se prične dne 2. decembra v Celju. 1. glavni porotniki: Goropevšek Franc, posestnik, Griže; Terglav Ivan, posestnik, Tabor; Tašker Fran, kleparski mojster, Celje; Černelč Josip, posestnik, Podgorje; Krisper Viktor, obrtnik, Rogatec; Pevec Ivan, posestnik, Prosenoško; Selišek Leopold, bančni ravnatelj, Celje; Škerbec Rupert, trgovec, Videm; Firšt Josip, posestnik, Radmirje; Kager Konrad, pasar, Celje; Srabočan Ivan, posestnik in trgovec, Rožni vrh; Cverlin Ivan, posestnik, Gerliče; Božič Josip, posestnik, Podgorje; Roš Ferdo, posestnik, Št. Lenart; Bervar Karol, organist, Celje; Hropot Jakob, posestnik, Gotovlje; Batič Boris, lesni trgovec, Celje; Samec Karol, posestnik Škofja, vas; Vidmar Ivan, trgovec, Brežice; Bregar Anton, trgovec, Lož; Cilenšek Karol, posestnik, Dolenja vas; Vrečko Florijan, lesni trgovec, Škofja vas; dr. Ferdo Pirnat, odvetnik, Slovenjgradec; Aužner Franc, posestnik, Št. Lovrenc; Strupi Franc, trgovec, Celje; Salobir Miha, trgovec, Sv. Jakob; Tržan Martin, posestnik, Velika Pirešica; Steblovnik Martin, posestnik, Rečica ob Paki; Fidler Martin, posestnik, Sv. Primož; Gorišek Karol, posestnik, Sv. Pongrac; Kranjc Ivan, zasebnik, Žalec; Valenčak Anton, trgovec, Velenje; Fijavž Matija, posestnik, Križevec; Naprudnik Jože, posestnik, Griže; Hočevar Nikolaj, posestnik, Žalec; Pader Ivan, posestnik, Nova cerkev. II. Dopolnilni porotniki: Košič Blaž, posestnik, Zavodna; Lesničar Janko, tajnik Zadružne zveze; Ogoreutz Hano, bančni ravnatelj, dr. Orožen Milan, odvetnik, vsi v Celju; Koštomaj Jernej, posestnik, Leskovec; Sodin Blaž, posestnik, Bukovžlak; Dolžan Franjo, kleparski mojster, Celje; Confidenti Mirko, trgovec, Celje, Fazarinc Anton, posestnik, Celje.

—c **Srezkemu poglavarju** v Celju je vlada nakazala Din 20.000 za srez Celje—Vransko kot podpora za kraje, poškodovane od povodnji.

—c **Iz sanitetne službe.** Sanitetni major dr. L. Debeljak je bil imenovan za upravitelja celjske vojne bolnice.

—c **Mestna občina** razpisuje napravo vodnjaka in kanala pri mestni klavnici.

—c **Regulacija Savine.** Po zadnji povodnji se čuje, da je dobil vodja tukajšnjega hidrotehninega urada g. inž. Marek nalog, da izdela načrt za regulacijo Savine in pritokov. Za regulacijo je res že zadnji čas, ker se sicer lahko zgodi, da še malo hujša povodenj zalije mesto in prebivalce.

—c **Klub esperantistov** ima občni zbor 24. t. m. ob 20. v zadnji sobi Celjskega doma.

—c **Tedenski izkaz mestne klavnice.** V tednu od 9. do 15. novembra se je zaklalo 18 volov, 10 krav, 7 telic, 22 telet in 18 svinj. Uvozilo se je: 1810 kg teletine in 1566 kg svinjine.

Iz Maribora

— *Himen.* V nedeljo 15. t. m. se je poročil gosp. profesor Fr. Baš v Mariboru z gospodično Gelko Krašovic iz Št. Jurja ob Taboru. Obilo sreče!

—m **Nadaljne prireditve »Ljudske Univerze«.** V okvirju predavanj iz Slovenskega kulturnega sveta priredi »Ljudska Univerza« v prihodnji dneh več zanimivih predavanj. V petek dne 20. t. m. bo realčni profesor gospod Bogo Teply nadaljeval predavanje o razvoju slovenske proze. Predavatelj je pri prvem predavanju, ki je v njem očrtal zlasti prozo Slomška in Trdine, dosegel lep uspeh. V drugem delu predavanja bo orisal Franceta Levstika in realistične slovenske pripovednike. — V ponedeljek dne 23. t. m. pa je na programu Ljudske Univerze tretji večer Cikla »Zgodovina slovenske pesmi«. Prva dva večera, ki sta obsegala dobo od Trubarja do leta 1901, je sprejelo občinstvo s splošnim priznanjem. Tretji večer bo posvečen moderni solopesmi. Po uvodnem predavanju marljivega raziskovalca naše glasbene preteklosti g. prof. Druzoviča bosta gospa Druzovičeva in gospod Burja zapela pesmi skladateljev Lajovica, Kreka, Škrjanca, Kogoja, Adamiča, Ostrca, Savina in drugih. Priporočamo občinstvu, da poseča v kar največjem številu skrbno pripravljene kulturne prireditve »Ljudske Univerze«.

—m **Imenovanje.** Za sekundarija v tukajšnji bolnici je bil imenovan dr. Emil Meglič.

Ruski knez – trgovec z dekleti

Približno pred poldrugim mesecem se je v Pančevu pojavil Rus Boris Ivanov, ki se je izdajal za kneza. Mož, ki je baje prispel iz Pariza, je živel zelo skromno, redkokdaj je zapustil stanovanje in običajno je ves dan tičal med samimi knjigami. Moške družbe se je izogibal, rad pa je zahajal v družbo preprostih žena.

Nekega dne se je knez — kar je v istini bil, o čemer svedočilo ruski emigranti — seznanil z gospo Nastić. Pripovedoval ji je o svoji usodi, trdeč, da je imel v Moskvi krasno palačo, da je bil poročen in da je imel dveh čerli, žena mu je med vojno umrla, za časa boljševiškega prevrata je s svojima hčerkama pobegnil v Romunijo, bil pa je na poti napaden od boljševikov in dočim mu je beg uspel, so boljševiki umorili njegovi dve hčerki. Iz Romunije je odšel v Pariz, od tu pa je krenil v Jugoslavijo.

Nastićeva je nesrečnemu knezu izrazila svoje sožalje in ga povabila k sebi v hišo. Knez se je tu seznanil s 17letno hčerko Nastićeve, Olgo, dražestno mladenko. Pri pogledu nanjo so kneza polile solze in izjavil je, da je Olga tako slična njegovi pokojni hčerki, da bi ju človek lahko zamenjal. Naslednji dan je knez ponovno obiskal Nastićeve in daroval Olgi zlato zapestnico, vdovi pa je ponudil svilo za obleko. Nato je vdovi svetoval, da naj mu da Olgo s seboj v Pariz, kjer da jo hoče izšolati. Seveda je Nastićeva, ki je živela v bornih razmerah, ponudbo z veseljem sprejela, istotako hčerka.

Iste dni je obiskala Olgo njena prijateljica Bela Načević iz Beograda. Ko je Bela čula, da gre Olga v Pariz, je prosila Ivanova, da naj vzame še njo s seboj. Rus je dekletovi prošnji ugodil, veseleč se, da najde v njih nadomestilo za izgubljeni hčerki.

Bela se je vrnila v Beograd ter se pripravila za potovanje. V času, ko ni bilo roditeljev doma, se je neopaženo odstranila iz hiše, pustič starišem pismo, da naj jo ne iščejo, ker se bo nekega dne srečna in bogata vrnila domov.

V Pančevu se je sestala z Olgo in že naslednjega dne sta se deklici skupno z Ivanovom odpravili v Pariz. Ivanov je odpotoval najprej v Gjevgelijo, in ko sta pa osupnjeni deklici vprašali, čemu potujejo v tej smeri, je odvrnil, da ga v Solunu čakajo sorodniki, s katerimi nato krene z ladjo v Marseille.

V Solunu se je nastanil v hotelu »Olympos«, kjer je sprejel dva moška. O polnoči je pozval dekleti, da vstaneta in da se pripravita na potovanje, ker ladja takoj odrine iz luke. Namesto v luko pa je Ivanov skušal devojki zavesti v neko javno hišo. K sreči sta mladenki spoznali njegovo namero in mu pobegnili. Potem ko sta tavali brez cilja celo noč po mestu, je zjutraj Olga zadevo prijavila policiji. Olga se je vrnila k svoji materi, o Beli pa ni sledu. Verjetno je, da je postala žrtev trgovca z dekleti.

Gospodarstvo

—g *Piscu notice «Še enkrat o češki in italijanski tekstilni robi»* v 263. številki «Sl. Naroda». Iz trgovskih krogov smo dobili tale dopis: Gospod. ki je napisal to notico, gotovo ni manufakturist, sicer bi ne trdil, da je naša tekstilna industrija že tako močno razvita, da je v stanju kriti vso potrebo našega trga! Če bi to bilo res, bi nihče ne bil tega bolj vesel kakor trgovci sami, ker bi vse predmete dobili carine prosto, ter menda vendar ni kaprica trgovcev, da vkljub temu naročujejo v inozemstvu ter plačujejo tako horendne carine, kakor na primer pri suknu do 55 % vrednosti blaga. Imenovane tvornice res izdelujejo prav lepe izdelke, s katerim so tudi trgovci zadovoljni, ali ne izdelujejo vsega, kar trgovec rabi. Pisec je tu v veliki zmoti. Naj nam samo pove, kje v Jugoslaviji se izdeluje klot, bodisi črn, bodisi barvan, in to je vendar predmet, ki ga rabi vsak trgovec vsak dan. Kje se izdeluje hlačevina, rokavina, fini štofi, kamgarni, batisti, etamini itd., vse to spada pod tekstilijo. Imenovane tvornice so trgovcem, ki v večjem obsegu naročujejo, že itak znane. Kakor že omenjeno, bi bili vsi manufakturisti zelo veseli, če bi mogli kriti vse potrebe pri imenovanih podjetjih, ali da to ni mogoče, bo vedel že vsak trgovski vajenec. Še bolj veseli bi bili trgovci seveda, če bi bili delničarji teh podjetij. Zavednost in geslo svoji k svojim naj pa v prvi vrsti izvaja občinstvo, ki vkljub temu, da nudijo trgovci danes občinstvu tako izbiro, kakršne pri nekaterih predmetih niti pred vojno ni bilo, veliko potreb krije v inozemstvu ter jih nosi potem večinoma nezacarinjene v Jugoslavijo. Koliko znaša samo blago, ki se ga vtihotaplja dan na dan samo preko Sušaka, da niti ne govorim o izletnikih v Italijo, Rim, Gradec, Dunaj, Prago itd., ki si tam kupijo prav vse od nog do glave na škodo naše trgovine in obrti in na škodo države, ki od vseh teh predmetov ne dobi skoro nikake carine. Pa to je zopet poglavje za se. Mislim, da bo teh črtic za enkrat dovolj. — Ravnokar sem prejel št. 135 «Trgovskega lista», v katerem trdi pisec uvodnega članka, da je znano, da je kraljevina SHS *nad vse* revna ravno kar se tiče tekstilne industrije. Tu se torej potrjujejo moje navedbe, da naša industrija še izdaleka ne izduluje vsega, kar rabimo.

g— *Carina na volno, svilo in čipke.* V sredo je imela tarifna sekcija finančnega odbora sejo, na kateri je razpravljala o tekstilni industriji. Za volno, ki je bila doslej carine prosta, je bila določena carina v znesku 8 zlatih dinarjev od 100 kg. Za čipke se uvede 2000 zlatih dinarjev carine od 100 kilogramov, da se tako zaščiti domača industrija čipk, ki je po količini in kakovosti zelo dobra. Carina na surovo svilo in svilene izdelke se zviša za 20 odstotkov.

—g *Vprašanje obmejnega kolodvora v Mariboru.* Te dni se bo vršila v Beogradu konferenca zastopnikov prometnega, finančnega in notranjega ministrstva, na kateri se bo podrobno razpravljalo o obmejnem kolodvoru v Mariboru. Finančni minister je pripravljen dovoliti potrebne kredite, dočim hoče notranji minister najprej ugotoviti, koliko inozemskih uradnikov (železniških, policijskih in carinskih) bi prišlo tu v poštev. Vse kaže, da bo to vprašnje končno vendarle povoljno rešeno.

—g *Indeks cen v oktobru.* Indeks cen v veletrgovini znaša za oktober 1572 proti 1621 za september. Cene so padle torej povprečno za 3 odstotke. Po skupinah je bil indeks cen za oktober (v oklepaju indeks za september): poljedlski pridelki 1340 (1469), živna in mesni izdelki 1846 (1888), sadje in izdelki 1250 (1288), gradbeni materijal 1745 (1766), kolonijalno blago 1378 (1403), industrijski izdelki 1872 (1915). Najmanj je nazadoval indeks cen industrijskih izdelkov.

—g **Imetnikom poljskih vrednostnih papirjev.** Generalni konzulat poljske republike v Zagrebu naznanja, da so v smislu naredbe finančnega ministrstva lastniki spodaj navedenih vrednostnih papirjev dolžni predložiti iste najkesneje do 1. decembra t. l. generalnemu konzulatu v svrho registriranja: 1.) 4 % obligacije železnice Karla Ludvika iz l. 1890. in 1902., 2.) 4 % obligacije železnice Albrehta iz l. 1890. in 1893., 3.) 5 % obligacije železnice Albrehta iz l. 1872. in 1877., 4.) obligacije, izdane v imenu bivše kraljevine Galicije l. 1893., 1904., 1905., 1907. in 1913., 5.) 4 in pol % obligacije gališkega deželnega posojila iz l. 1914., 6.) obligacije, katere so izdala posamezna poljska mesta, in to: Warszawa, Lodz, Lwow, Krakow, Wilno, Poznan, Gniezno, Torun, Bydgoszcz, Grudziadz, Katowice kakor tudi Zemaljski komunalni savez poznanjske province. Istočasno s predložitvijo imenovanih obligacij morajo lastniki predložiti tudi domovinski list in potrdilo, da so bili 21. maja 1924. državljani kraljevine SHS in v posesti imenovanih obligacij, kakor tudi potrdilo, da so tudi na dan registracije državljani kraljevine SHS in lastniki obligacij. Pri tem naznanja generalni konzulat, da zastavna pisma banke kraljevine Galicije in Lodomerije, kakor tudi hipotekarni zastavni listi, delniške hipotekarne banke v Lwowu in železniške obligacije Gališke deželne banke ne spadajo sedaj pod registracijo.

g **Prodaja.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. t. m. ponudbe glede prodaje raznih odpadkov (gumijevi, platneni, sukneni, bombaževi). Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije.

—g **Dabove.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. novembra t. l. ponudbe za dobavo cevnih ščetk, za dobavo sestavnih delov za helioforke, za dobavo 250 kg trtne vrvice ter za dobavo 600 kg mangan-kita. Predmetni pogoji so napogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. Višile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 12. decembra t. l. pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave 400 sodov petroleja; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave električnega materijala. Dne 14. decmbra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave mašilnih plošč, dne 15. decembra t. l. pa glede dobave okrog 700.000 komadov podložnic in procepkov. Dne 17. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 20.000 kg bombaža za čiščenje lokomotiv, dne 18. decembra t. l. pa glede dobave vodovodnega materijala, porcelanastih delov za stranišča in zaščitnih košar za Pintech. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g **Trgovske zveze s S. Franciscom.** Naš konzulat v S. Franciscu poroča ministrstvu inostranih del, da se naše trgovske tvrdke obračajo stalno na konzulat s prošnjami, da zainteresira ondotni trg za naše domače proizvode. Vsak poskus konzulata, da ustreže željam trgovcem, je bil doslej zaman, in to zbog tega, ker je tam, kjer niso obstojali doslej trgovski stiki, nemogoče zainteresirati kateregasibodi z navadnim obvestilom, »da nahajamo tudi pri nas gotove izvozne predmete«. Brez drugih natančnejših podatkov ne bo konzulatu mogoče zainteresirati za naše izvozne predmete niti ene resnejše tvrdke. Naš konzulat v S. Franciscu je poslal zato ministrstvu inostranih del spis podatkov, ki so mu neobhodno potrebni, da more blago, ki mu ga priporočajo posamezne naše trgovske tvrdke, z uspehom ponujati na ondotnem trgu. Podatki, ki jih je poslalo ministrstvo inostranih del naši zbornici za trgovino, obrt in industrijo, morajo vsebovati: 1) ime in naslov tvrdke, 2) ali je registrovana po zakonih države in katere države in kolika je njena glavnica, 3) reference, 4) ako ni registrirana na ime lastnikov in ggarantov, 5) leto ustanovitve, 6) označba blaga, katerega se želi prodati, kvantitativno in kvalitativno (ako je mogoče poslati vzorce), 7) cene franko San Francisco ali cene frco Napolj (odnosno najbližje luke, od koder potuje ladja v San Francisco), 8) ali želi tvrdka, da se ž njo dopisuje neposredno ali potom konzulata?

To in ono

Mojzes – izdelovalec smodnika

Nemški inženjer Jürgens je spisal knjigo z naslovom «Svetopisemski mojzes izdelovalec smodnika, nitroglicerina in dinamita». V tej knjigi se naslanja inženjer na hipotezo, katero je prvi izrekel Darwin, da se je Mojzes v Egiptu naučil izdelovati in porabljati smodnik in povzročati eksplozije. Po mnenju Jürgensa ni bil «sveti tarbernakelj» nič drugega nego delavnica in Mojzes je dobival iz žrtev razne substance, katere je potreboval, to je, kri žrtev, mešane s pepelom, je dala precejšnjo dozo solitra. Ako se je pridejalo ogljе in žveplo, se je doseglo smodnik. Mojzes ga je imenoval «sveti dim» ali pa «ogenj Gospodov». Šotor, pod katerim se je zbiralo ljudstvo k verskim svečanostim, ni bil nič drugega nego skladišče smodnika in dinamita. Nitroglicerin je proizvajal iz maščobe žrtev in iz olja. Izdeloval je glicerin, ga zmešal s solitrom in izpremenil v nitroglicerin, katerega je imenoval «posvečeno olje». To mešanje je bilo zelo nevarno in nekoč je sledila eksplozija, ki je ubila Aronova sinova. Oblaki in ogenj, prvi podnevi, drugi ponoči, je dosezal Mojzes s svojimi eksplozivnimi snovmi. Ko so šli Izraelci skozi Rdeče morje, je gledal Gospod nanje med kolonami oblakov iz ognja in je spal med nje strah in grozo ter drobil kolesa pri vozovih. Jürgens pravi, da pomeni to, da je Mojzes postavil ob poti mine, ki so počasi eksplodirale. Čudež z vodo, ko je Mojzes udaril na skalo, ni nič drugega kot posledica eksplozije. Odprla se je skala in prišel je na dan dotlej tam skrit studenec. «Tabernakelj» je nekoč eksplodiral in povzročil katastrofo, v kateri je poginila 50.000 ljudi. Mojzesova tajnost se je potem izgubila in «sveti ogenj» je bil pokopan na ukaz Jeremije, ko je bilo ljudstvo gnano v babilonsko sužnost... Jürgens je spisal svojo knjigo z vso resnostjo. Knjiga vzbudi gotovo široko zanimanje in se bo brez dvoma zelo raznovrstno komentirala, odobravala, zelo ostro obsojala ter smešila.

Modra jama na otoku Capri

V zadnjem je časopisje mnogo poročalo o iznajdbi nemškega učenjaka dr. Hartmanna. aT je sestavil fotografični aparat, ki omogoča posnetke pod morsko gladino in celo v večjih morskih globinah. S tem aparatom se je dr. Hartmann napotil v Capri blizu Napoli, da preišče tamošnjo svetovnoznano jamo, imenovano modro jamo, ki slovi radi izrednih barvnih refleksov. S pomočjo takega aparata je uspelo temu nemškemu učenjaku, da dožene marsikaj, kar je doslej bilo sporno. Navedene refleksne barve so posledica svetlobnih žarkov, ki prihajajo v jamo po podmorski poti. Svetlobni žarki ne morejo v jamo direktnim potom .Na poti skozi odprtino pod morjem se solnčni žarki filtrirajo in povzročajo nato v jami sami slovite srebrnomodre barvne reflekse, ki spadajo k največjim čudom sveta. O tej podmorski odprtini, skozi katero uhaja solnčna svetloba v jamo in povzroča srebrnomodre čare, so neki učenjaki trdili, da je bila umetnim potom izklesana. Dr. Hartmann pa je ugotovil, da temu ni tako in da je podmorska odprtina nastala čisto na priroden način. Pač pa je mogoče, da je človeška roka izklesala tisto odprtino, skozi katero plovejo v jamo čolni s tujci in učenjaki, ki pregledujejo in občudujejo jamo in njene modre krasote. Ta uhod je zelo tesen in meri v globino le nekaj čevljev. Jama odseva navedeno bajno svetlobo samo na mestih, kjer uhaja solnčna svetloba po podmorski odprtini. Sicer je jama temna. Skoro zanesljivo se da trditi, da Rimljani niso poznali in niso vedeli za bajno razsvetljavo v jami, ki je tiste čase bila temna. Otok Capri, kakor se da sklepati iz številnih geoloških znakov, je tedaj namreč štrlel iz morske gladine najmanj 16 čevljev višje kot dandanes. Rimljani so na ta način pluli v jamo skozi danes podmorsko gladino ležečo odprtino! Odprtina meri 40—50 čevljev. Bela solnčna svetloba je za časa Rimljanov uhajala v jamo neovirano, med tem ko mora danes po podvodni poti. Danes se nehote solnčni žarki, predno dospejo v jamo, filtrirajo. Voda absorbira vse žarke razen modrih. Rimljani očitno torej niso mogli poznati modre jame na Capri, ker tedaj še ni bila modra in ni eksistirala.

Proti dr. Hartmannu so prvotno tamošnji »marinai«, to je ribiči, ki prepeljujejo turiste v jamo, vzdignili velik hrup, češ da hoče dokazati, da je jama plod umetne konstrukcije. Ribiči so se zbali, da bi vsled tega tujci lahko izostajali. Ko pa jim je dr. Hartmann dopovedal, da gre le za znanstvena raziskavanja, ki bodo še bolj dvignila ugled in sloves jame, so ribiči odnehali od bojkota.

Dr. Hartmannovo razlago potrjujejo zelo nazorno njegovi fotografični posnetki pod vodo. V jami sami se nahajajo veliki sledovi rimskih kiparjev. Radi tega je razumljivo, ako so neki učenjaki trdili, da so Rimljani izdolbli danes pod morsko gladino ležečo odprtino. Zadaj v jami se nahaja oder, od koder vodi stopnjišče do morske gladine. S tega odra vodi 500 čevljev daleč hodnik, ki ga je očividno izklesala človeška roka. Arheologi so mnenja, da je najbrž ta hodnik bil v zvezi s tajnim izhodom iz vile cesarja Tiberija, ki je imel na Capriju svojo palačo. Na dnu modre jame rastejo razne podmorske rastline. V jami niso našli rimskih predmetov, kipov, lokov ali drugih arheologških starin.

Arheologi nacijonalnega muzeja v Napoli pričakujejo, da bo dr. Hartmann s svojim podmorskim fotografičnim aparatom najbrž odkril na skrajnovzhodnem rtiču otoka Capri, kjer se je dvigala vila Jupiter, ki jo je zgradil cesar Tiberij in kjer so našli razne kipe, še druge arheološke dragocenosti. Ni izključeno, da so nekdanji prebivalci te vile o priliki nevarnosti pometali dragocenosti, kipe, vojno orodje, umetniške predmete itd. preko strmega prepada v morje. Dr. Hartmann bo tu izvršil raziskavanja s svojim fotografičnim aparatom, ker je na tem mestu morje tako globoko, da so izključena raziskavanja potom navadnih potapljačev.

O verstvu pri Eskimih

Mnogi raziskovalci neodkritih krajev naše zemlje se bavijo z raziskovanjem življenja, običajev in lastnosti čudnih prebivalcev na skrajnem severu, med katerimi so najoddaljenejši in najzanimivejši prebivalci Grönladije, Eskimi. Znameniti raziskovalec polarnih krajev, Stefanson, je izdal pred kratkim v Lipskem zanimivo knjigo, ki je vzbudila veliko zanimanje. Da bi bila knjiga še privlačnejša, ji je dal naslov: «Skrivnosti Eskimov». Zelo zanimivo je, kako piše Stefanson o verstvu pri Eskimih. On Eskimov ne naziva «divjakom», ampak «otročajem». To, kar Eskimi verujejo, se je jasno pokazalo, da so Eskimi narod samih detinskih in otroških fizionomij. Verske predstave Eskimov so precej zmedene. Vera in lahkomiselnost sta vsem ljudem skupni. Pri Pri Eskimu pa je najbolj čudno to, da on veruje najbajnejšim pravljicam, ne samo v svojih otroških letih, ampak tudi v starejših letih.

Verski obred pri Eskimih se imenuje «šamanizem», duhovnik pa «angatkut». Ti eskimski duhovniki so v stalnem stiku s kraljestvom duhov. Podlaga eskimski veri je verovanje v upliv duhov na vse realno življenje. Teh duhov ni mnogo in se ne morejo primerjati z onimi, katere opisuje stara mitologija.

Ako hoče kdo izmed Eskimov poklicati duhove in postati sam «šaman», traja tak proces precej dolgo. On mora te duhove odkupiti od drugega šamana. Večkrat mora tak «pripravnik» čakati deset ali dvajset let, da umre njegov prednik, ker on veruje, da po njegovi smrti begajo celi roji duhov. Ko potem ta pripravnik-šaman, doseže svoj zaželjeni svečeniški cilj, tedaj se pomirijo duhovi, na katere se z zaupanjem v veselju in žalosti obračajo Eskimi. Ali imajo Eskimi tudi svoja svetišča, o tem Stefanson ne poroča. Vsekakor pa so verski obredi pri Eskimih zelo zanimivi.

Nov angleški tank

Angleško armadno vodstvo je na svojih zadnjih velikih manevrih pri Salisburyju uporabilo nov lahek tank, katerega glavne prednosti tičijo v njegovi veliki hitrosti. Na kolikor toliko ugodnem terenu preleti z lahkoto 30, na cesti pa celo 40 km na uro. Tak tank potrebuje 3 do 4 vijake. Tehniki angleške armade pa se pri tem tanku še niso ustavili, marveč so zgradili še lažji oklopni voz, ki so ga imenovali «individuelni tank», ker zadostuje za njegovo vodstvo samo en mož. Kapitan Lidell Hart opisuje ta nov tank in pravi, da se mu je pojavil kot razkritje novih uporabnih možnosti tega bojnega sredstva. Najznačilnejše na tanku je njegova izredna gibčnost, ker se lahko na mestu, na prostoru par metrov obrne okoli sebe ter z neverjetno hitrostjo premaga velike strmine, nasute in zabarikadirane ceste, drči spretno čez vse globine in si brez težav pribori pot skozi gosto drevje. Prav tiho je njegovo prodiranje tako, da ga sovražnik ne more takoj opaziti in ker so naglo gibljena vse strani, je tudi zelo težavno, da ga artiljerija takoj zadene. Kapitan Hart misli, da predstavlja ta tank najboljše orožje za napade, patruljske vožnje in za zasledovanje pešadije, katero napade večje število takih tankov s hitrostjo kavalerijske atake. Tak tank se da uporabiti tudi za uničevanje velikih tankov in kapitan Hart je tako navdušen zanj, da imenuje to novo konstrukcijo celo «podmornik» ali «lovsko letalo» armade na kopnem. Zadnji veliki manevri so prinesli izborno preizkušnjo tega tanka in angleški vojaški veščaki pravijo, da mu je zagotovljena sijajna vojna bodočnost.

POZOR!

Opozarjate se, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se. — Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene

Julijska krajina

—j *V Tomaju na Krasu* se je vršil v nedeljo občni zbor domače posojilnice. Poročalo se je iz poročil, da zavod lepo uspeva. Lani je bilo prometa lir 2,300.877.45. To je veliko vsota, ako se vpošteva razmeroma majhen okoliš zadruge. Vodstvo zadruge je v rokah samih kmetov, ki gospodarijo v njej razumno in preudarno. Izvoljen je stari odbor. V zadružništvu tiči kmetska moč!

—j *V Sežani* je bilo na zadnjem trgu 796 glav živine. Cena govedi živini je bila od 430 do 450 za stot žive teže, teleta od 700 do 750, konji so se prodajali po 1500 do 5000 lir, prašiči mladi 60—100 lir, ostali po 700 lir stot.

—j *V Postojni* so v skrbeh za občinsko hranilnico. Pod Avstrijo je morala podpisovati ogromna vojna posojila, ki so sedaj brez vrednosti. Po vojni se je s spretnim vodstvom domačinov polagoma nižal prvotni primanjkljaj. Prišel pa je komisar, ki je vse dinarske vloge v Jugoslaviji, dobro naložene in obrestovane, takoj prenesel v tržaško Banko Adriatiko, ki je prišla v konkurz. Kakor znano, se bo dobilo 25% kritje, izguba pa naraste na 150.000 dinarjev. Komisar dobiva na leto 18.000 lir. Hranilne vloge so letos padle za približno 200.000 lir. Treba nove uprave!

—j *V Gorici* se vrše predstave velezabavne burke «Ulica... št. 15» v soboto ob 21. in v nedeljo ob 16. uri. Trgovski dom postaja pravo ljudsko gledališče.

Žrebanje sokolske loterije za Tabor dne 15. decembra

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA, LJUBLJANA Telefon 980 Selenburgova ulica

ARGUS ARGUS je naš najboljši domači informačni zavod ima v vseh mestih zanesljive poverjenike daje informacije o vsem, posebno pa se o imovnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb -ove informacije so točne, izčrpne in brze se nahaja v vuke Karadžića ul 11., Beograd -ov telefon je 6-25, a brzojavni nasl Argus

Darujmo za sokolski Tabor!

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

v Ljubljani, Mestni trg štev. 6

ker ima že nad

11,000.000 Din jamstvene glavnice.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje

najugodneje.

Stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev. Posojila daje. le proti polni varnosti na vknjižbo in proti poroštvu.

Telefon štev. 9. 23 L. Telefon štev. 9

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica

Ivan Bricelj, Ljubljana

Dunajska cesta 15 in Gosposvetska c. 2 (dvorišče kavarne „Evropa“)

se priporoča. — Izvršitev točna, cene zmerne. 72-L.

Ugodno se proda: 4372

8letna kobila, amer. dirkača, elegantna, 2vpežna Faeton-kočija, športni kolesell, graški izdelek, novbrek 4-6sedežen, zapravljivček, enoleten, čistokrven montaf. bikec. Poj snila pri: „Kraljev vrelec“, Kostrivnica, pošta Podplat (Rogatec).

Najcenejše kupite samo pri

Josip Petelincu

Volne, trikotaže, rokavice, nogavice, nahrbtnike za šolarje in turiste, **potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje** in **sedlarje** NA VELIKO IN MALO

Ljubljana 128-L

(blizu Prešernovega spomenika ob vodi)

Gostilno na prometnem kraju na deželi iščem v najem; ev. kupim. — Dopisi pod «Prometen kraj/4336».

Gospodična izvežbana v računskem poslovanju — išče popoldansko službo; ev. sprejme delo na dom. — Dopisi pod «Izvežbana/4304» na upravo «Slov. Nar.».

Univerzalni Shaping stroj dobro ohranjen — se takaj kupi. — Ponudbe na Elektrarno v Rušah. 4357

Trg. pomočnik starejša moč, izurjen v mešani stroki — išče mesta v večji trgovini, ev. prevzame vodstvo v kaki podružnici. — Dopisi na upravo «Slov. Naroda» pod «Poslovodja/4350».

Učenec za krznarsko obrt — se sprejme. — Istotam se sprejme tudi učenka iz boljše hiše. — Ponudbe pod «Krznarstvo/4356» na upravo «Slov. Naroda».

Kabinet ali soba 4379 tudi prazna se odda. — Vprašati: Krakovski nasip 14

Proda se posestvo 4373 4—5 oralov, z zidanim poslopjem, blizu kolodvora Poljčane. Kupcu je treba izplačati samo 40.000 K. Ostanek se lahko plačuje na več let. Več pove Franc Ačko, Podboč, Pol čane.

Pletilne stroje

lastnega in najnovejšega patenta

nemškega izdelka, poljubne vrste najfinejše kakovosti, kakor tudi naviialne krtačne aparate z vsemi potrebščinami, ropolni pouk v pletenju na želo s stan vanjem, popra ila n popo na prenovitev starih strojev, nudi in vabi na ogled strojev v lastni zalogi kot najboljšo reklamo in sigurno prid bitev vsakega reflektanta.

Fran Kos v Ljubljani, Židovska ulica štev. 5.

Zastopnik največjih tovaren za Jugoslavijo.

Elegantne gospe nosijo in zahtevajo

Les Tissus A·G·B 4366

Samo modne trgovine, ki žele biti na glasu, jih imajo vedno v zalogi.

Prodaja samo na veliko:

ZAGREB, JELAČIĆEV TRG 20/III. TELEFON 6—99.

Urejuje: Josip Zupančič. — Za «Narodno tiskarno»: Fran Jezeršek. — Za inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.